

Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή
Hellenic Parliamentary Budget Office

ΕΚΘΕΣΗ Β ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2022

ΑΘΗΝΑ, Σεπτέμβριος 2022

www.pbo.gr

[κενή σελίδα]

Πρόλογος

Η παρούσα έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή αφορά το δεύτερο τρίμηνο του 2022. Για τη σύνταξη της έκθεσης χρησιμοποιήθηκαν επίσημα δημοσιευμένα στοιχεία στα οποία μπορεί να μεταβεί κανείς μέσω των ηλεκτρονικών συνδέσμων στις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου, αλλά και μη δημοσιευμένα στοιχεία που παρασχέθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Ευχαριστούμε το Υπουργείο Οικονομικών (ιδιαίτερα το ΓΛΚ και τον ΟΔΔΗΧ), το Υπουργείο Εργασίας (ιδιαίτερα τις οικονομικές υπηρεσίες, τον e-ΕΦΚΑ, το ΚΕΑΟ και τον ΟΠΕΚΑ) και την ΑΑΔΕ για την παροχή πρόσθετων στοιχείων και διευκρινίσεων. Ενδεχόμενα λάθη και παραλείψεις είναι αποκλειστική ευθύνη του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή.

Η Επιστημονική Επιτροπή:

Άγγελος Κανάς

Παναγιώτης Κωνσταντίνου

Ναπολέων Μαραβέγιας

Αθανάσιος Ταγκαλάκης

Ο Συντονιστής:

Φραγκίσκος Κουτεντάκης

[κενή σελίδα]

Περιεχόμενα

Σύνοψη	7
Summary	9
1. Μακροοικονομικές εξελίξεις	11
1.1. Διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον	11
1.2. Εγχώριο περιβάλλον.....	13
ΑΕΠ και συνιστώσες	13
Βραχυχρόνιοι δείκτες	14
Ρευστότητα.....	15
Πληθωρισμός	15
Εξωτερικός τομέας	16
Ανεργία	17
Απασχόληση	18
Ροές μισθωτής εργασίας.....	18
Αμοιβές.....	19
Διαθέσιμο εισόδημα	19
2. Δημοσιονομικές εξελίξεις	21
2.1. Δημοσιονομικά στοιχεία Ιανουαρίου - Ιουλίου 2022.....	21
Μεθοδολογικές Διευκρινίσεις.....	23
2.2. Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις και απαιτήσεις Δημοσίου	24
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις δημοσίου.....	24
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις φορολογούμενων	24
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις ασφαλισμένων	28
2.3. Δημόσιο χρέος.....	29
Οι αποδόσεις των δεκαετών τίτλων.....	29
Η έκδοση νέου πενταετούς ομολόγου	30
Η επανέκδοση ομολόγου επιτοκίου 1,75%, λήξης 1 Ιανουαρίου 2032.....	30
Εκδόσεις εντόκων γραμματίων	30
3. Διαρθρωτικές εξελίξεις.....	33
3.1. Κοινωνική ασφάλιση	33
3.2. Κοινωνική πρόνοια.....	35
3.3. Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός.....	37
3.4. Τράπεζες.....	39
3.5. Αποκρατικοποιήσεις	41

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 1 ΑΕΠ και συνιστώσες, ποσοστιαίες μεταβολές (%).....	13
Πίνακας 2 Εκτέλεση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης Ιανουαρίου - Ιουλίου, σε εκατ. ευρώ	22
Πίνακας 3 Κατανομή πλήθους οφειλετών με χρέη προς τη Φορολογική Διοίκηση	27
Πίνακας 4 Κατανομή ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τη Φορολογική Διοίκηση, σε εκατ. ευρώ	28
Πίνακας 5 Κατανομή πλήθους μητρώων οφειλετών με χρέη προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης.....	29
Πίνακας 6 Κατανομή κύριων οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, σε εκατ. ευρώ	29
Πίνακας 7 Εκτέλεση προϋπολογισμού κοινωνικής ασφάλισης, Ιανουάριος – Ιούνιος 2022, σε εκατ. ευρώ.....	33
Πίνακας 8 Αριθμός και εκτιμώμενα ποσά εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης στο τέλος κάθε τρίμηνου κατά τα έτη 2019-2022 (ποσά σε ευρώ).....	34
Πίνακας 9 Αριθμός εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης (επικουρικής σύνταξης) στο τέλος κάθε μήνα, Απρίλιος 2021 – Ιούνιος 2022 (ποσά σε ευρώ)	35
Πίνακας 10 Δαπάνη καταβολής επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Β τρίμηνο 2021-2022, σε ευρώ	36
Πίνακας 11 Αριθμός δικαιούχων επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Β τρίμηνο 2021-2022	36

Ευρετήριο διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1 Δείκτης Αβεβαιότητας Διεθνούς Οικονομικής Πολιτικής (GEPU)	12
Διάγραμμα 2 Πληθωρισμός εναρμονισμένου δείκτη και "πυρήνας" πληθωρισμού.....	16
Διάγραμμα 3 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών Ιανουαρίου-Ιουνίου, σε εκατ. ευρώ	17
Διάγραμμα 4 Ποσοστό ανεργίας, Ελλάδα και Ευρωζώνη.....	18
Διάγραμμα 5 Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις Γενικής Κυβέρνησης, σε εκατ. ευρώ.....	24
Διάγραμμα 6 Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις φορολογούμενων, σε εκατ. ευρώ	25
Διάγραμμα 7 Εισροές και εκροές ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, σε εκατ. ευρώ.....	25
Διάγραμμα 8 Πραγματικό και ανεπίδεκτο είσπραξης ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, σε εκατ. ευρώ	26
Διάγραμμα 9 Αποδόσεις δεκαετών ομολόγων.....	30
Διάγραμμα 10 Ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη με βάση τον ορισμό των προγραμμάτων “Ευρώπη 2020” και “Ευρώπη 2030”, 2015-2021	38
Διάγραμμα 11 Ποσοστό φτώχειας στην Ελλάδα προ και μετά κοινωνικών μεταβιβάσεων 2018-2020.....	39
Διάγραμμα 12 Εξέλιξη μη εξυπηρετούμενων δανείων, σε δις ευρώ	40

Σύνοψη

Στο δεύτερο τρίμηνο του έτους, το ΑΕΠ κατέγραψε ετήσια αύξηση 7,7%. Η ελληνική οικονομία επέδειξε ανθεκτικότητα στις διαταραχές του ενεργειακού κόστους και του πολέμου στην Ουκρανία και όλα δείχνουν πως ο ρυθμός μεγέθυνσης του 2022 θα ξεπεράσει τις συγκρατημένες προβλέψεις των αρχών του έτους, συμπεριλαμβανομένης και εκείνης του Γραφείου Προϋπολογισμού. Ταυτόχρονα, το ποσοστό ανεργίας εμφανίζεται μειωμένο (12,6% τον Ιούλιο) σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό, ενώ η απασχόληση αυξήθηκε κατά 3,3% στο ίδιο διάστημα. Λιγότερο ενθαρρυντική είναι η εικόνα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, το έλλειμμα του οποίου διευρύνθηκε κατά το δεύτερο τρίμηνο στα 10,8 δις έναντι 7,4 δις πέρυσι. Ακόμα λιγότερο ενθαρρυντική είναι η πορεία του πληθωρισμού που διαμορφώθηκε στο 11,2% τον Αύγουστο (εναρμονισμένος δείκτης) με αποτέλεσμα να βρίσκεται εντός του εύρους των προβλέψεων του Γραφείου Προϋπολογισμού.

Η εξέλιξη των δημόσιων οικονομικών παρουσιάζει αισθητή βελτίωση σε σχέση με τα προηγούμενα τρίμηνα καταγράφοντας μικρό πρωτογενές πλεόνασμα τον Ιούλιο. Η βελτίωση προέρχεται από την πλευρά των εσόδων – ιδίως των φορολογικών – που οφείλονται κατά κύριο λόγο στον υψηλό πληθωρισμό. Οι πρόσθετες δαπάνες για την αντιμετώπιση του ενεργειακού κόστους σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις υπερκαλύπτονται από αυτά τα πρόσθετα έσοδα και – στο βαθμό που οι δαπάνες αυτές παραμένουν συγκρατημένες – δεν διαφαίνεται κίνδυνος για την επίτευξη του φετινού δημοσιονομικού στόχου. Επιπρόσθετα, θετική συνεισφορά στη δημοσιονομική αξιοπιστία είχαν η πρόωρη αποπληρωμή των δανείων του ΔΝΤ καθώς και η έξοδος από την ενισχυμένη εποπτεία. Αξίζει ακόμα να σημειωθεί η μείωση του λόγου χρέους/ΑΕΠ που προκαλεί η αύξηση του πληθωρισμού.

Παρά την αυξημένη αβεβαιότητα εξαιτίας της ενεργειακής κρίσης, τα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά μεγέθη συνθέτουν μια σχετικά θετική εικόνα σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Υπάρχουν, ωστόσο, σημαντικοί κίνδυνοι που ενδέχεται να επηρεάσουν μεσοπρόθεσμα την ελληνική οικονομία. Ο πρώτος από αυτούς προέρχεται από τον πληθωρισμό που, παρά τη θετική του επίδραση στα δημόσια οικονομικά, αποτελεί τη βασική αιτία διάβρωσης των πραγματικών εισοδημάτων, κυρίως εκείνων που η ονομαστική τους αύξηση υπολείπεται του ρυθμού αύξησης των τιμών. Πρόκειται ουσιαστικά για τους μισθούς, τις συντάξεις και επιχειρηματικά εισοδήματα σε κλάδους που αδυνατούν να προσαρμόσουν τις τιμές τους στο γενικό επίπεδο. Αυτή η συνθήκη θέτει ένα δίλημμα πολιτικής αναφορικά με την αύξηση των ονομαστικών εισοδημάτων ώστε να καλύψουν τις αυξήσεις των τιμών. Από τη μια πλευρά, η γενικευμένη αύξηση των μισθών (πέρα από την άνοδο του κατώτατου μισθού) θα ανατροφοδοτούσε τις πληθωριστικές πιέσεις, ενώ από την άλλη πλευρά η μη αύξησή τους περιορίζει σημαντικά την αγοραστική δύναμη των μισθωτών. Θα πρέπει, επομένως, να σταθμιστούν οι συνέπειες και να ληφθεί μέριμνα ώστε να αποτραπούν οι εισοδηματικές απώλειες, ιδίως στους χαμηλόμισθους, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι δεν θα υπάρξει πληθωριστική ανατροφοδότηση και απώλεια ανταγωνιστικότητας.

Ο δεύτερος κίνδυνος προέρχεται από την αντίδραση των κεντρικών τραπεζών στον υψηλό πληθωρισμό. Ενώ τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. δεν έχουν καταφέρει ακόμα να συμφωνήσουν σε μια συντονισμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση του αυξημένου ενεργειακού κόστους, η

ΕΚΤ προχώρησε πρόσφατα σε δεύτερη αύξηση του βασικού της επιτοκίου, ευθυγραμμιζόμενη με τις υπόλοιπες κεντρικές τράπεζες των αναπτυγμένων οικονομιών. Η μεταστροφή της νομισματικής πολιτικής μετά από μια μακρά περίοδο χαμηλών επιτοκίων αναμένεται να επιδράσει αρνητικά στο σύνολο των οικονομιών της Ευρωζώνης και να επιβραδύνει τους ρυθμούς μεγέθυνσης. Ιδιαίτερα αρνητική θα είναι η επίπτωση σε χώρες με υψηλό δημόσιο και ιδιωτικό χρέος, όπως η Ελλάδα, που μέχρι πρότινος ήταν σχετικά ευνοημένες από τον υψηλό πληθωρισμό, παρά την πρωτοβουλία της ΕΚΤ μέσω του Μηχανισμού Προστασίας Μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής (Transmission Protection Instrument - TPI). Η κύρια ανησυχία αφορά την επίδραση των αυξημένων επιτοκίων στη δυναμική του δημόσιου χρέους και στο ύψος των πρωτογενών πλεονασμάτων που διασφαλίζουν τη βιωσιμότητά του. Όπως είναι γνωστό, το επίπεδο του πρωτογενούς πλεονάσματος εξαρτάται θετικά από το τρέχον ύψος του χρέους και το επιτόκιο και αρνητικά από τον ρυθμό μεγέθυνσης και τον πληθωρισμό. Αν οι παραδοχές στις αναλύσεις βιωσιμότητας χρέους (DSA) είναι τέτοιες που απαιτούν υψηλότερα μακροχρόνια πρωτογενή πλεονάσματα, η χώρα μας θα πρέπει να αναπροσαρμόσει τη δημοσιονομική της στρατηγική.

Ένας τρίτος κίνδυνος συνδέεται με τις αβεβαιότητες για την πορεία της οικονομίας εξαιτίας των επιπτώσεων του πολέμου στην Ουκρανία και της εντεινόμενης ενεργειακής κρίσης, που ενδεχομένως να αποθαρρύνουν καταναλωτικές αλλά και επενδυτικές αποφάσεις από το εσωτερικό και το εξωτερικό και να επιβραδύνει την ανοδική πορεία της οικονομίας τα επόμενα τρίμηνα. Στο ίδιο πλαίσιο μια ενδεχόμενη ταχύτερη επιβράδυνση των οικονομιών των κύριων εμπορικών εταίρων αναμφίβολα θα επιδρούσε αρνητικά στις εμπορικές και ταξιδιωτικές εισπράξεις.

Ο τέταρτος, τέλος, κίνδυνος είναι πολιτικός και συνδέεται με τις πιθανές δυσκολίες σχηματισμού κυβέρνησης στις ερχόμενες εκλογές. Μια ενδεχόμενη πολιτική αστάθεια θα εντείνει την αβεβαιότητα σχετικά με τη κατεύθυνση της οικονομικής πολιτικής και πιθανότατα θα αποθαρρύνει την επίδειξη δημοσιονομικής υπευθυνότητας από κάθε πλευρά. Είναι, συνεπώς, απαραίτητο να επιτευχθεί ένα ελάχιστος βαθμός συναίνεσης στους βασικούς άξονες της δημοσιονομικής πολιτικής ώστε να μην εγείρονται αμφιβολίες για τη διατήρηση της δημοσιονομικής ισορροπίας κατά την προεκλογική και μετεκλογική περίοδο. Στις δημοκρατικές κοινωνίες οι επιλογές του εκλογικού σώματος είναι κυρίαρχες και δεν μπορούν να επιβληθούν περιορισμοί. Ωστόσο, οι πολιτικές επιλογές παράγουν οικονομικά αποτελέσματα που δεν εξαρτώνται μόνο από τη βούληση του εκλογικού σώματος αλλά και από τις συνθήκες και τους μηχανισμούς του οικονομικού περιβάλλοντος που θα ήταν χρήσιμο να λαμβάνονται υπόψη.

Summary

The Greek economy has shown resilience to the disruptions of energy costs and the war in Ukraine with GDP growing by 7.7% year-to-year in the second quarter of 2022. Now everything points to a growth rate for the whole year 2022 that will exceed the restrained forecasts of the beginning of the year, including those of the Parliamentary Budget Office. At the same time, the unemployment rate at 12.6% in July is lower compared with the same month last year, while employment increased by 3.3% in the same period. Less encouraging is the fact that the current account deficit widened to 10.8 billion during the second quarter of 2022 against 7.4 billion in the same quarter of last year. Even less encouraging is the trajectory of inflation, which stood at 11.2% in August (harmonised index) and is within the range forecast by the Parliamentary Budget Office.

The fiscal data show a noticeable improvement compared with the previous quarters, registering a small primary surplus in July. The improvement comes from the revenue side – especially taxation – which is mainly a result of the high inflation. Fiscal spending to support households and businesses for higher energy costs is more than covered by these additional revenues and – to the extent that spending remains contained – there is no danger of meeting this year's fiscal target. In addition, the early repayment of IMF loans and the exit from enhanced surveillance had a positive contribution to fiscal credibility. It is also worth noting the decrease in the debt/GDP ratio caused by rising inflation.

Despite the increased uncertainty due to the energy crisis, macroeconomic and fiscal figures paint a relatively positive picture in the short term. There are, however, significant risks that may affect the Greek economy in the medium term. The first of these comes from inflation which, despite its positive effect on public finances, is the main cause of erosion of real incomes, especially those whose nominal growth falls short of the inflation rate. These are essentially wages, pensions and business income in industries that are unable to adjust their prices to the general level. This condition poses a policy dilemma regarding raising nominal incomes to meet price increases. On the one hand, a generalised increase in wages (beyond the increase in the minimum wage) might activate an inflationary feedback loop, while on the other hand, not increasing them will significantly limit the purchasing power of wage earners. The consequences should therefore be weighed and care should be taken to prevent income losses, especially for low-wage earners, while ensuring that there is no inflationary spiral and loss of competitiveness.

The second risk comes from the reaction of central banks to high inflation. While the member states of the EU have not yet been able to agree on a coordinated strategy to deal with rising energy costs, the ECB recently went ahead with a second increase in its key interest rate, in line with the rest of the central banks of advanced economies. The reversal of monetary policy after a long period of low interest rates is expected to have a negative impact on all Euro area economies and slow down growth rates. The impact will be particularly negative in countries with high public and private debt, such as Greece, which until now have been relatively favoured by high inflation, despite the initiative of the ECB through the monetary policy Transmission Protection Instrument (TPI). The main concern relates to the effect of increased

interest rates on public debt dynamics and the required primary surpluses that ensure its sustainability. As known, the level of the primary surplus depends positively on the current level of debt and the interest rate and negatively on the growth rate and inflation. If the assumptions in the Debt Sustainability Analysis (DSA) require higher long-term primary surpluses, our country will have to readjust its fiscal strategy.

A third risk is linked to uncertainties about the course of the economy due to the effects of the war in Ukraine and the intensifying energy crisis, which may discourage consumer and investment decisions from home and abroad and slow down the upward course of the economy in the coming quarters. In the same context, a potential faster slowdown in the main trading partners would undoubtedly have a negative impact on trade and travel receipts.

The fourth, finally, risk is political and is linked to the possible difficulties of forming a government in the upcoming elections. Potential political instability will increase uncertainty about the direction of economic policy and likely discourage fiscal responsibility from either side. It is, therefore, necessary to reach a minimum degree of consensus on the main axes of fiscal policy so as not to raise doubts about keeping fiscal stability during the pre-election and post-election period. In democratic societies the choices of the electorate cannot be subject to external restrictions. However, political choices produce economic outcomes that depend not only on the will of the electorate but also on the conditions and mechanisms of the economic environment that would be useful to be taken into account.

1. Μακροοικονομικές εξελίξεις

1.1. Διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον

Η περιορισμένη ανάκαμψη το 2021 ακολουθείται από ολοένα και πιο δυσσιώνες εξελίξεις το 2022. Η επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας εντείνεται καθώς υλοποιούνται αρνητικές διαταραχές. Το παγκόσμιο ΑΕΠ συρρικνώθηκε το δεύτερο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, λόγω της επιβράδυνσης στην Κίνα και τη Ρωσία ενώ η κατανάλωση στις ΗΠΑ ήταν κατώτερη των προσδοκιών. Αρκετοί κλυδωνισμοί πλήττουν την παγκόσμια οικονομία που είχε ήδη αποδυναμωθεί από την πανδημία, όπως ο υψηλότερος του αναμενόμενου παγκόσμιος πληθωρισμός που προκαλεί δυσμενέστερες χρηματοπιστωτικές συνθήκες, η χειρότερη του αναμενόμενου επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης στην Κίνα λόγω των κρουσμάτων κορωνοϊού και της επιβολής περιορισμών, καθώς και η περαιτέρω κλιμάκωση της κρίσης στον τομέα των ακινήτων. Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει ήδη οδηγήσει σε ξαφνική διακοπή των εισαγωγών ευρωπαϊκού φυσικού αερίου από τη Ρωσία ενώ τα αυξημένα διεθνή επιτόκια θα μπορούσαν να προκαλέσουν προβλήματα χρέους στις αναδυόμενες αγορές και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Επιπλέον, ο γεωπολιτικός κατακερματισμός θα μπορούσε να θέσει εμπόδια στο παγκόσμιο εμπόριο και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΔΝΤ (WEO, Ιούλιος 2022) η παγκόσμια οικονομική μεγέθυνση για το 2022 και το 2023 αναμένεται στο 3,2% και 2,9% αντίστοιχα (από 3,6% και για τα δυο έτη, τον Απρίλιο του 2022).

Οι προβλέψεις του ΔΝΤ για τον ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ στην Ευρωζώνη είναι στο 2,6% για το τρέχον έτος και 1,2% για το επόμενο έτος (από 2,8% και 2,3% αντίστοιχα, τον Απρίλιο). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Θερινές Προβλέψεις της αναθεώρησε προς τα κάτω τους ρυθμούς μεγέθυνσης σε 2,6% για το 2022 (από 2,7%) και σε 1,4% για το 2023 (από 2,3%).

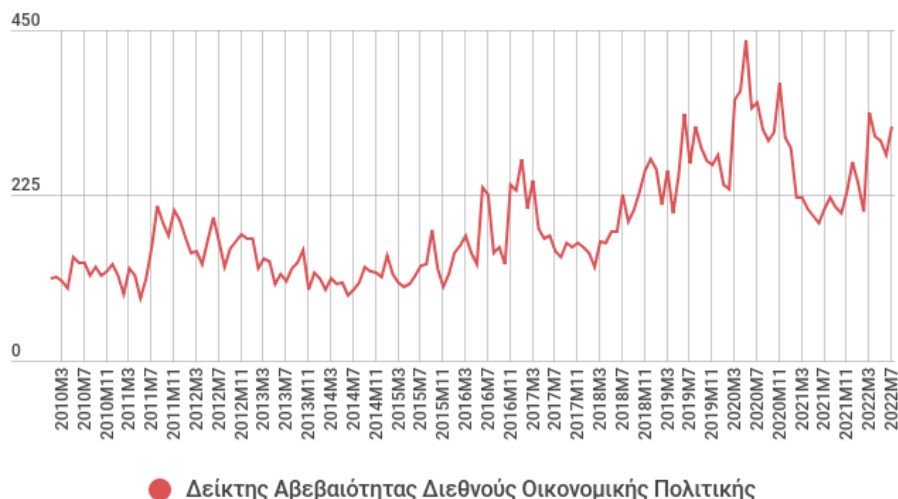
Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αναθεώρησε (Σεπτέμβριος 2022) προς τα πάνω το βασικό σενάριο για τον ρυθμό μεγέθυνσης της Ευρωζώνης το 2022 στο 3,1% (έναντι 2,8% τον Ιούνιο του 2022) και προς τα κάτω για το 2023 στο 0,9% (έναντι 2,1% τον Ιούνιο του 2022) και στο 1,9% για το 2024 (έναντι 2,1%). Στο δυσμενές σενάριο¹ η πρόβλεψη για το 2022 μειώνεται στο 2,8%, στο -0,9% το 2023 και παραμένει αμετάβλητη στο 1,9% για το 2024. Όσον αφορά τον πληθωρισμό βάσει του Εναρμονισμένου ΔΤΚ, προβλέπεται σημαντική αύξηση στο 8,1% για το 2022 (έναντι προηγούμενης πρόβλεψης 6,8%), στο 5,5% για το 2023 (από 3,5%) και στο 2,3% για το 2024 (από 2,1%). Το δυσμενές σενάριο προβλέπει πληθωρισμό 8,4% για το 2022, 6,9% για το 2023 και 2,7% για το 2024.

Εμφανής είναι η αύξηση που κατέγραψε και ο δείκτης αβεβαιότητας (Global Economic Policy Uncertainty, GEPU) από τα μέσα του 2021, έπειτα από μια παρατεταμένη περίοδο πτώσης, ως συνέπεια αφενός της εμφάνισης νέων παραλλαγών του ιού και αφετέρου της εξέλιξης

¹ Οι προβλέψεις στο δυσμενές σενάριο βασίζονται στην υπόθεση ότι η έντονη φάση του πολέμου στην Ουκρανία θα είναι πιο παρατεταμένη, γεγονός που συνεπάγεται συνεχείς γεωπολιτικές εντάσεις. Επιπλέον, υποθέτει ότι οι κυρώσεις σε βάρος της Ρωσίας θα παραμείνουν σε ισχύ, με αποτέλεσμα εντονότερες και μεγαλύτερης διάρκειας αρνητικές επιδράσεις στην Ευρωζώνη.

του πληθωρισμού, του πολέμου στην Ουκρανία και των γενικότερων γεωπολιτικών εντάσεων.

Διάγραμμα 1 Δείκτης Αβεβαιότητας Διεθνούς Οικονομικής Πολιτικής (GEPU)

Οι κίνδυνοι για την παγκόσμια οικονομία είναι αυξημένοι λόγω ενός ευρέος φάσματος παραγόντων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τις παγκόσμιες οικονομικές επιδόσεις. Οι πιο εμφανείς κίνδυνοι αφορούν:

- Τον πόλεμο στην Ουκρανία που αυξάνει περαιτέρω τις τιμές της ενέργειας. Από τον Απρίλιο του 2022, η ποσότητα του ρωσικού αερίου που παρέχεται από αγωγούς στην Ευρώπη έχει μειωθεί απότομα, περίπου στο 40% του περσινού επιπέδου, ενώ αναμένεται η ποσότητα να μειωθεί σε χαμηλότερα επίπεδα έως τα μέσα του 2024 σύμφωνα με τους στόχους ενεργειακής ανεξαρτησίας των μεγάλων ευρωπαϊκών οικονομιών. Ωστόσο, υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με τα επίπεδα προμήθειας φυσικού αερίου κατά τη διάρκεια του 2022 και του 2023. Μια πλήρης διακοπή των εξαγωγών ρωσικού φυσικού αερίου προς τις ευρωπαϊκές οικονομίες το 2022 θα αύξανε σημαντικά τον πληθωρισμό παγκοσμίως μέσω υψηλότερων τιμών ενέργειας.
- Τον πληθωρισμό που παραμένει επίμονα υψηλός. Ο πληθωρισμός αναμένεται γενικά να επιστρέψει κοντά στα προ της πανδημίας επίπεδα έως το τέλος του 2024, ωστόσο δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο διατήρησης της δυναμικής του σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο μέσω της προσαρμογής των προσδοκιών. Σημειώνεται ότι η άνοδος των τιμών των τροφίμων και της ενέργειας αποτελεί απειλή όχι μόνο για την οικονομική αλλά και την κοινωνική σταθερότητα καθώς στερεί την πρόσβαση μεγάλων τμημάτων πληθυσμού σε βασικά αγαθά.
- Την περιοριστική νομισματική πολιτική. Οι μεγαλύτερες κεντρικές τράπεζες ανταποκρίθηκαν στον υψηλό πληθωρισμό με αύξηση των επιτοκίων, ωστόσο, ο βαθμός άσκησης περιοριστικής νομισματικής πολιτικής για να μειωθεί ο πληθωρισμός χωρίς να προκληθεί ύφεση είναι δύσκολο να προσδιοριστεί. Οι δυσμενέστερες χρηματοπιστωτικές συνθήκες αυξάνουν το κόστος δανεισμού και σε

συνδυασμό με τη χαμηλή ανάπτυξη, θα επιδεινώσουν τη δυναμική του χρέους και θα αυξήσουν τις κρατικές και εταιρικές διαφορές επιτοκίων (spreads).

- Την συνεχιζόμενη επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας παρά την αναμενόμενη ανάκαμψη από τους περιορισμούς στη κυκλοφορία και τη παραγωγική διαδικασία κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Η συνεχιζόμενη επιβράδυνση στην Κίνα θα είχε ισχυρές αρνητικές επιπτώσεις σε παγκόσμια κλίμακα.
- Τον περαιτέρω κατακερματισμό της παγκόσμιας οικονομίας. Ένας σοβαρός κίνδυνος για τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές είναι ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία θα συμβάλει στον κατακερματισμό της παγκόσμιας οικονομίας σε γεωπολιτικά μπλοκ με διαφορετικά τεχνολογικά πρότυπα, συστήματα διασυννοριακών πληρωμών και αποθεματικά νομίσματα. Ο κατακερματισμός μπορεί επίσης να μειώσει την αποτελεσματικότητα της πολυμερούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, με τον περαιτέρω κίνδυνο η τρέχουσα επισιτιστική κρίση να γίνει μόνιμη.

Τα ανωτέρω συνθέτουν ένα πλαίσιο αρνητικών επιπτώσεων στο πεδίο της προσφοράς της παγκόσμιας οικονομίας, τη στιγμή που οι προηγούμενες αρνητικές επιπτώσεις στην προσφορά λόγω της πανδημίας είχαν αρχίσει να εξαλείφονται. Οι αρνητικές αυτές επιπτώσεις επηρεάζουν την προσφορά μέσω διαφόρων 'καναλιών' (μηχανισμών). Οι κυβερνήσεις, είτε σε εθνικό είτε σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θα πρέπει να λάβουν μέτρα ελέγχου της αυξητικής τάσης των τιμών ενέργειας, διαφοροποίησης των πηγών ενέργειας, και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας στη χρήση της ενέργειας.

1.2. Εγχώριο περιβάλλον

ΑΕΠ και συνιστώσες

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, για το δεύτερο τρίμηνο του 2022 το ΑΕΠ παρουσίασε αύξηση 7,7% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2021 (έναντι αύξησης κατά 4,1% στην Ευρωζώνη).

Η αύξηση του ΑΕΠ οφείλεται κυρίως στην δυναμική αύξηση των Εξαγωγών Αγαθών και Υπηρεσιών (20,8% συνολικά, 47,4% για υπηρεσίες και 3,3% για αγαθά), της Ιδιωτικής Κατανάλωσης (11,0%), των Επενδύσεων (8,7%), και της Δημόσιας Κατανάλωσης (0,8%). Αντίθετα, αρνητική επίπτωση είχε η σημαντική αύξηση των Εισαγωγών Αγαθών και Υπηρεσιών (15,5% συνολικά, 9,3% για υπηρεσίες και 17,5% για αγαθά).

Πίνακας 1 ΑΕΠ και συνιστώσες, ποσοστιαίες μεταβολές (%)

		2021-Q2	2021-Q3	2021-Q4	2022-Q1	2022-Q2
Ιδιωτική Κατανάλωση	ετήσια	15,0	12,0	12,0	11,9	11,0
	τριμηνιαία	3,0	2,7	3,0	2,7	2,2
Δημόσια Κατανάλωση	ετήσια	6,2	4,2	-0,2	-0,1	0,8
	τριμηνιαία	0,5	0,5	-1,8	0,7	1,4
	Ετήσια	19,4	19,4	24,2	13,0	8,7

Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	τριμηνιαία	3,0	4,0	1,7	3,7	-1,0
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	ετήσια	26,1	49,6	24,0	9,8	20,8
	τριμηνιαία	-6,8	13,2	6,2	-2,0	2,5
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	ετήσια	20,9	19,5	33,3	18,1	15,5
	τριμηνιαία	8,2	8,5	5,8	-4,9	5,8
ΑΕΠ	ετήσια	15,0	11,7	8,3	8,0	7,7
	τριμηνιαία	1,5	2,4	0,9	2,9	1,2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί

Η αύξηση των Επενδύσεων για το δεύτερο τρίμηνο του 2022 οφείλεται κυρίως στις κατηγορίες Μηχανολογικός Εξοπλισμός και Οπλικά Συστήματα (ετήσια αύξηση 25,4%), Κατοικίες (ετήσια αύξηση 16,0%), Άλλες Κατασκευές (ετήσια αύξηση 10,2%) ενώ αρνητική συμβολή παρουσίασαν οι κατηγορίες Εξοπλισμός Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ετήσια μείωση 14,9%), Αγροτικά Προϊόντα (ετήσια μείωση 7,7%), Μεταφορικός Εξοπλισμός (ετήσια μείωση 5,4%) και Άλλα Προϊόντα (ετήσια μείωση 1,1%).

Πριν από την ανακοίνωση των στοιχείων ΑΕΠ του δεύτερου τριμήνου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Θερινές Προβλέψεις για την Ελλάδα ανέμενε μεγέθυνση 4,0% ενώ ο ΟΟΣΑ (Ιούνιος 2022) προέβλεπε 2,8%. Μετά την ανακοίνωση των στοιχείων, το Υπουργείο Οικονομικών αναθεώρησε την πρόβλεψή του στο 5,3% (έναντι 3,1% στο Πρόγραμμα Σταθερότητας).

Βραχυχρόνιοι δείκτες

Αναφορικά με τους βραχυχρόνιους δείκτες, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (Economic Sentiment Indicator, ESI) διαμορφώθηκε στις 101,5 μονάδες τον Αύγουστο του 2022, μειωμένος σε σχέση με τον Αύγουστο του 2021 (113,3) και ελαφρώς αυξημένος σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (101,0). Ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη Μεταποίηση (PMI) διαμορφώθηκε στις 48,8 μονάδες τον Αύγουστο του 2022 μειωμένος από τις 49,1 μονάδες τον Ιούλιο. Ο αυξημένος πληθωρισμός φαίνεται να είναι η βασική αιτία για την μείωση της ζήτησης τον Αύγουστο που με τη σειρά της οδήγησε στο μεγαλύτερο ρυθμό μείωσης της παραγωγής που έχει καταγραφεί από το Δεκέμβριο του 2020.

Ο Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής παρουσίασε τον Ιούλιο του 2022 αύξηση κατά 7,0% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2021, κυρίως λόγω της αύξησης κατά 11,1% του δείκτη παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, κατά 6,5% του δείκτη μεταποίησης και λόγω της μείωσης κατά 10,5% του δείκτη ορυχείων – λατομείων και κατά 0,6% του δείκτη παροχής νερού.

Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Λιανικό Εμπόριο τον Ιούνιο του 2022 παρουσίασε αύξηση σε ετήσια βάση κατά 12,1%, ενώ σε εποχικά διορθωμένους όρους κατά 4,3% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Ο Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο κατά τον ίδιο μήνα αυξήθηκε κατά

1,2% σε ετήσια βάση, ενώ σε εποχικά διορθωμένους όρους κατά 1,8% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.

Ρευστότητα

Ο συνολικός δανεισμός του ιδιωτικού τομέα (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) από τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα συνεχίζει την καθοδική του πορεία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, τον Ιούλιο του 2022 το υπόλοιπο των δανείων ήταν 113,0 δις ευρώ, μειωμένο κατά 9,14 δις ευρώ (-7,5%) σε ετήσια βάση και αυξημένο κατά 3,2 δις ευρώ (2,9%) σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2022. Σημειώνουμε ότι μέρος της μείωσης των δανείων οφείλεται στις τιτλοποιήσεις των μη εξυπηρετούμενων δανείων που αφαιρούνται από τους ισολογισμούς των τραπεζών.

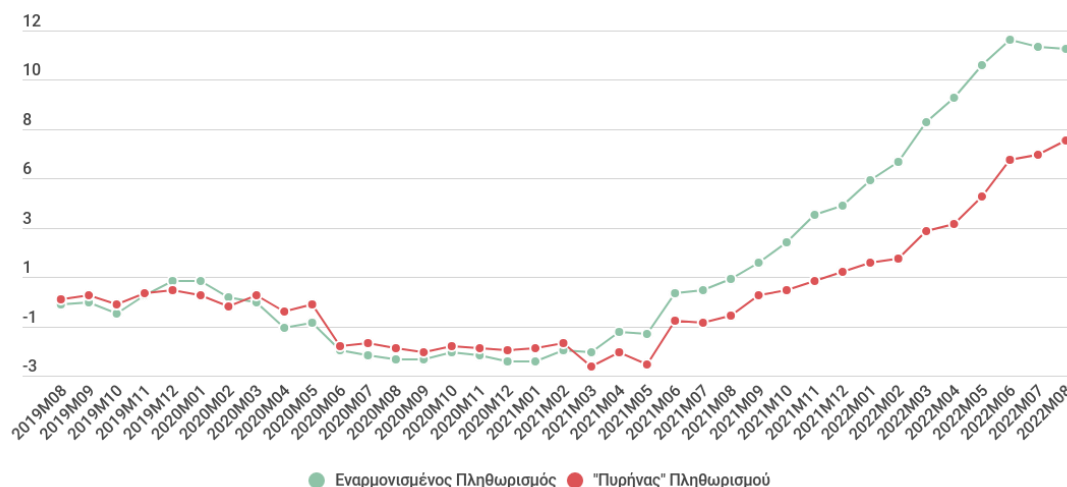
Οι ακαθάριστες ροές νέων δανείων (δηλαδή, το σύνολο δανείων τακτής λήξης χωρίς την αφαίρεση των αποπληρωμών εκ μέρους των δανειοληπτών) αυξήθηκαν το επτάμηνο Ιανουάριος-Ιούλιος του 2022 (12.974 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021 που διαμορφώθηκαν στα 6.476 εκατ. ευρώ). Τα νέα δάνεια προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις αυξήθηκαν (από 5.098 εκατ. ευρώ σε 11.350 εκατ. ευρώ), ενώ τα λοιπά νέα δάνεια (στεγαστικά, καταναλωτικά, ελεύθεροι επαγγελματίες) αυξήθηκαν από 1.378 εκατ. ευρώ σε 1.623 εκατ. ευρώ.

Αναφορικά με τις καταθέσεις επιχειρήσεων και νοικοκυριών, τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος καταγράφουν το ποσό των 183,0 δις ευρώ τον Ιούλιο του 2022, αυξημένες κατά 11,3 δις ευρώ (6,6%) σε ετήσια βάση και κατά 4,7 δις ευρώ (2,6%) σε σχέση με τον Απρίλιο του 2022. Η αύξηση στις καταθέσεις των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών αποδίδεται κυρίως στις μεταβιβάσεις των μέτρων στήριξης αλλά και στην προληπτική αποταμίευση, στην αναβολή της κατανάλωσης λόγω των περιοριστικών μέτρων, στην αναστολή φορολογικών και άλλων υποχρεώσεων.

Πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός (ετήσια ποσοστιαία μεταβολή του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή) ανήλθε τον Αύγουστο του 2022 στο 11,2% σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, αυξημένος σε σχέση με τον Αύγουστο του 2021 (1,2%) και ελαφρώς μειωμένος σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (11,3%).

Διάγραμμα 2 Πληθωρισμός εναρμονισμένου δείκτη και "πυρήνας" πληθωρισμού

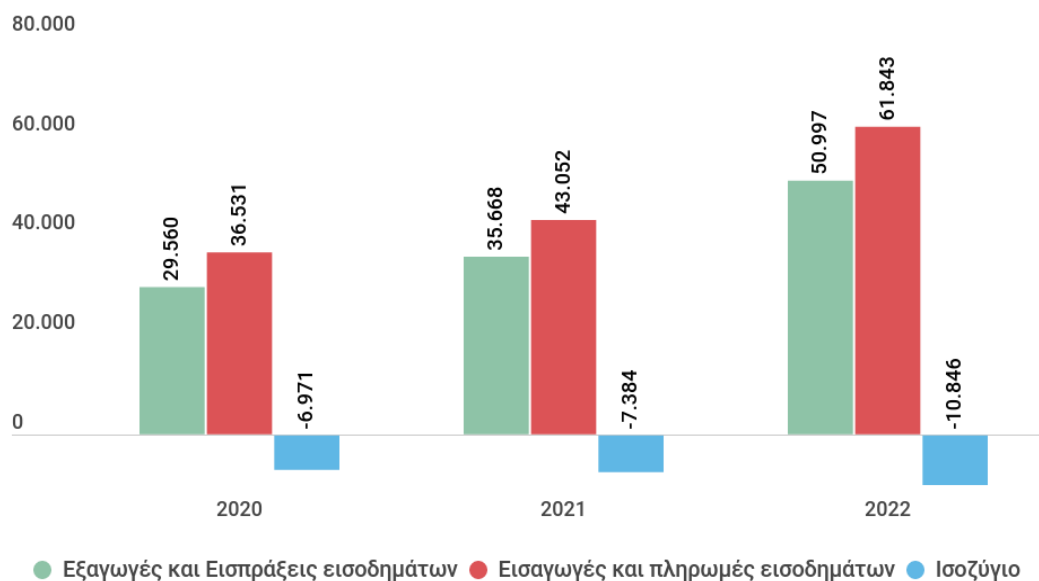
Ο «πυρήνας» του πληθωρισμού (δεν περιλαμβάνει την ενέργεια και τα μη επεξεργασμένα τρόφιμα), διαμορφώθηκε στο 7,2% τον Αύγουστο του 2022 αυξημένος σε σχέση με τον Αύγουστο του προηγούμενου έτους (-0,4%) και σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (6,6%). Στην Ευρωζώνη, τον Αύγουστο ο εναρμονισμένος δείκτης αυξήθηκε σε ετήσια βάση κατά 9,1%, ενώ ο «πυρήνας» του πληθωρισμού διαμορφώθηκε σε 5,5%.

Σημαντική αύξηση κατέγραψε ο δείκτης τιμών παραγωγού στη βιομηχανία και ο δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία. Συγκεκριμένα, τον Ιούλιο ο δείκτης τιμών παραγωγού στη βιομηχανία αυξήθηκε σε ετήσια βάση κατά 35,6% έναντι αύξησης 13,0% την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι, ενώ σε σχέση με τον Ιούνιο μειώθηκε κατά 2,0%. Ο δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία για τον Ιούλιο παρουσίασε ετήσια αύξηση 28,1% έναντι αύξησης 21,2% την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι, ενώ σε σχέση με τον Ιούνιο μειώθηκε κατά 1,4%.

Εξωτερικός τομέας

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, για το πρώτο εξάμηνο του 2022, το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών επιδεινώθηκε κατά 3,5 δις ευρώ σε σχέση με το 2021. Συγκεκριμένα, το έλλειμμα 7,4 δις ευρώ του 2021 αυξήθηκε σε 10,8 δις ευρώ. Η αύξηση του ελλείμματος οφείλεται κυρίως στην αύξηση των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κατά 46,7% (έναντι αύξησης 22,1% το 2021) και των πληρωμών πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων κατά 18,3% (έναντι μείωσης 8,7% το 2021). Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 49,9% (έναντι αύξησης 22,9% το 2021) και οι εισπράξεις πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων αυξήθηκαν κατά 7,5% (έναντι αύξησης 10,5% το 2021). Όσον αφορά τις ταξιδιωτικές εισπράξεις αυξήθηκαν κατά 3,9 δις ευρώ το πρώτο εξάμηνο του 2022 σε σχέση με το 2021 (αύξηση 329,3%). Η αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται στην άνοδο της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά 360,8%, καθώς και στη μείωση της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι κατά 7,9%.

Διάγραμμα 3 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών Ιανουαρίου-Ιουνίου, σε εκατ. ευρώ

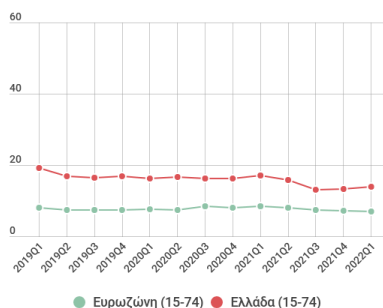
Ειδικά για τον μήνα Ιούνιο του 2022, το έλλειμμα μειώθηκε κατά 589 εκατ. ευρώ, εξέλιξη που οφείλεται κυρίως στη βελτίωση του ισοζυγίου υπηρεσιών (αύξηση πλεονάσματος κατά 1,9 δις ευρώ), ενώ αρνητική συμβολή είχαν τα υπόλοιπα ισοζύγια. Συγκεκριμένα, το ισοζύγιο αγαθών (αύξηση ελλείμματος κατά 865 εκατ. ευρώ), το ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων (αύξηση ελλείμματος κατά 152 εκατ. ευρώ) και το ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων (αύξηση ελλείμματος κατά 291 εκατ. ευρώ).

Ανεργία

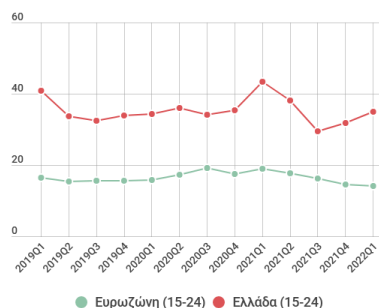
Σύμφωνα με τη Μηνιαία Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, το εποχικά διορθωμένο ποσοστό ανεργίας τον Ιούλιο του 2022 διαμορφώθηκε σε 12,6% έναντι 14,1% τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους και 12,3% τον Ιούνιο του 2022. Ο αριθμός των ανέργων τον Ιούλιο του 2022 ανήλθε σε 591.209 άτομα, μειωμένος κατά 63.165 άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2021 (μείωση 9,7%) και αυξημένος κατά 10.509 άτομα σε σχέση με τον Ιούνιο του 2022 (αύξηση 1,8%).

Διάγραμμα 4 Ποσοστό ανεργίας, Ελλάδα και Ευρωζώνη

4Α Ανεργία στο σύνολο του πληθυσμού (15-74 ετών)

4Β Ανεργία στους νέους (15-24 ετών)

Επιπλέον, σύμφωνα με τη Μηνιαία Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, η ανεργία των νέων κάτω των 25 ετών στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε 26,2% τον Ιούλιο του 2022 έναντι 33,3% τον Ιούλιο του 2021.

Απασχόληση

Με βάση τα μηνιαία στοιχεία, το σύνολο των απασχολούμενων τον Ιούλιο του 2022 ανήλθε σε 4.116.125 άτομα, αριθμός αυξημένος κατά 133.094 άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2021 (αύξηση 3,3%) και μειωμένος κατά 29.013 άτομα σε σχέση με τον Ιούνιο του 2022 (μείωση 0,7%).

Η μερική απασχόληση κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022, διαμορφώθηκε στο 8,8% του συνόλου της απασχόλησης (έναντι 7,7% στο πρώτο τρίμηνο του 2021) ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωζώνη είναι 20,8% (έναντι 21,0% πέρσι). Η προσωρινή απασχόληση αντιστοιχούσε στο 8,3% του συνόλου των μισθωτών (έναντι 9,1% στο πρώτο τρίμηνο του 2021) ενώ στην Ευρωζώνη διαμορφώθηκε στο 15,5% (έναντι 14,6% το προηγούμενο έτος).

Ροές μισθωτής εργασίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας που τηρούνται στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ, το επτάμηνο Ιανουάριος - Ιούλιος του 2022 καταγράφηκαν 1.719.989 προσλήψεις και 1.449.798 αποχωρήσεις διαμορφώνοντας ένα θετικό ισοζύγιο 270.191 θέσεων μισθωτής εργασίας (από θετικό ισοζύγιο 275.005 την αντίστοιχη περίοδο του 2021). Η επιδείνωση στις ροές της αγοράς εργασίας κατά 4.814 θέσεις εργασίας οφείλεται στην αύξηση των αποχωρήσεων (442.314 περισσότερες από το προηγούμενο έτος) ενώ η αύξηση των προσλήψεων (437.500 περισσότερες από το προηγούμενο έτος) δεν ήταν ικανή να την αντισταθμίσει. Η μερική (και εκ περιτροπής) απασχόληση αντιστοιχούσε στο 46,3% των νέων προσλήψεων τη περίοδο Ιανουάριος-Ιούλιος του 2022, αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021 (42,6%).

Αμοιβές

Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο (εποχικά διορθωμένος) Δείκτης Μισθολογικού Κόστους στο σύνολο της οικονομίας² παρουσιάζει μείωση κατά 0,9% το δεύτερο τρίμηνο του 2022 σε σύγκριση με δεύτερο τρίμηνο του 2021, έναντι ετήσιας αύξησης 2,5% κατά την αντίστοιχη σύγκριση του 2021 με το 2020. Αξίζει να σημειωθεί αυτή η εξέλιξη παρά την αύξηση του κατώτατου μισθού.

Διαθέσιμο εισόδημα

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τους τριμηνιαίους μη χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς θεσμικών τομέων (για το πρώτο τρίμηνο του 2022) το διαθέσιμο εισόδημα του τομέα των νοικοκυριών και των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων που εξυπηρετούν νοικοκυριά (ΜΚΙΕΝ) (S.1Μ) αυξήθηκε κατά 3,8% σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους, από 29,64 δις ευρώ σε 30,77 δις ευρώ.

² Περιλαμβάνει τους τομείς Β έως Σ της Στατιστικής Ταξινόμησης των Οικονομικών Δραστηριοτήτων ΣΤΑΚΟΔ 08/NACE Rev. 2. Δεν περιλαμβάνονται ο πρωτογενής τομέας και οι δραστηριότητες των νοικοκυριών.

[κενή σελίδα]

2. Δημοσιονομικές εξελίξεις

2.1. Δημοσιονομικά στοιχεία Ιανουαρίου - Ιουλίου 2022

Σύμφωνα με την εκτίμηση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή, το Ενοποιημένο Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης με προσαρμογές το επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου του 2022 καταγράφει πρωτογενές πλεόνασμα 319 εκατ. ευρώ που ισοδυναμεί με βελτίωση 10.828 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2021.

Ο Κρατικός Προϋπολογισμός παρουσιάζει ταμειακό πρωτογενές έλλειμμα 1.161 εκατ. ευρώ βελτιωμένο κατά 7.903 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2021. Στην πλευρά των εσόδων, εμφανίζονται αυξημένα τα φορολογικά έσοδα κατά 5.774 εκατ. ευρώ, τα μη φορολογικά και μη τακτικά έσοδα κατά 2.016 εκατ. ευρώ και μειωμένα τα έσοδα του ΠΔΕ κατά 399 εκατ. ευρώ. Επισημαίνεται ότι, στα φορολογικά έσοδα, τα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος εμφανίζονται αυξημένα κατά 1.443 εκατ. ευρώ, τα έσοδα από τον ΦΠΑ κατά 2.403 εκατ. ευρώ και τα έσοδα από τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης (ΕΦΚ) κατά 247 εκατ. ευρώ. Επισημαίνεται επίσης ότι, στα μη φορολογικά και μη τακτικά έσοδα του Κράτους συμπεριλαμβάνεται η είσπραξη της πρώτης δόσης, ποσού 1.718 εκατ. ευρώ, από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) (ενώ οι αντιστοιχούσες δαπάνες ανέρχονται σε 1.010 εκατ. ευρώ).

Στην πλευρά των δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού παρατηρείται μείωση κατά 1.195 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το επτάμηνο του 2021, η οποία αποδίδεται στην μείωση των πρωτογενών δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού κατά 1.371 εκατ. ευρώ και των δαπανών για τόκους κατά 171 εκατ. ευρώ, ενώ οι δαπάνες του ΠΔΕ και Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αυξήθηκαν κατά 347 εκατ. ευρώ.

Στους υπόλοιπους υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης, τα Νομικά Πρόσωπα εμφανίζουν αυξημένα έσοδα κατά 2.843 εκατ. ευρώ και αυξημένες δαπάνες κατά 1.489 εκατ. ευρώ, καταλήγοντας σε ένα ταμειακό πρωτογενές πλεόνασμα 2.158 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 1.285 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2021. Η αύξηση των εσόδων των Νομικών Προσώπων οφείλεται κυρίως στην αύξηση των εσόδων από μεταβιβάσεις κατά 1.656 εκατ. ευρώ (κυρίως από τον κρατικό προϋπολογισμό) και από λοιπά έσοδα κατά 660 εκατ. ευρώ. Η αύξηση των δαπανών των Νομικών Προσώπων οφείλεται κυρίως στην αύξηση των δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών κατά 496 εκατ. ευρώ καθώς και για μεταβιβάσεις κατά 496 εκατ. ευρώ.

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) καταγράφουν αυξημένα έσοδα κατά 263 εκατ. ευρώ και αυξημένες δαπάνες κατά 287 εκατ. ευρώ, με συνέπεια το πρωτογενές αποτέλεσμα τους (πλεόνασμα 125 εκατ. ευρώ) να είναι μειωμένο κατά 38 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2021. Η αύξηση των εσόδων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης οφείλεται κυρίως στην αύξηση των εσόδων από φόρους κατά 163 εκατ. ευρώ ενώ η αύξηση των δαπανών τους οφείλεται κυρίως σε αυξημένες αγορές αγαθών και υπηρεσιών κατά 194 εκατ. ευρώ.

Οι Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) καταγράφουν αυξημένα έσοδα κατά 2.730 εκατ. ευρώ και αυξημένες δαπάνες κατά 366 εκατ. ευρώ, με συνέπεια την αύξηση του πρωτογενούς αποτελέσματός τους (πλεόνασμα 1.652 εκατ. ευρώ) κατά 2.365 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2021. Η αύξηση των εσόδων των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης οφείλεται κυρίως στην αύξηση των μεταβιβάσεων κατά 1.354 (κυρίως από τον κρατικό προϋπολογισμό) καθώς και στην αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών κατά

1.397 εκατ. ευρώ. Η αύξηση των δαπανών των ΟΚΑ οφείλεται κυρίως σε αύξηση των δαπανών για κοινωνικές παροχές κατά 277 εκατ. ευρώ.

Τέλος, η μεγαλύτερη αύξηση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης κατά 625 εκατ. ευρώ το επτάμηνο Ιανουαρίου – Ιουλίου του 2022 έναντι μικρότερης αύξησης κατά 452 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο επτάμηνο του 2021 είχε αρνητική επίπτωση στο πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης το επτάμηνο του 2022.

Πίνακας 2 Εκτέλεση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης Ιανουαρίου - Ιουλίου, σε εκατ. ευρώ

	2021	2022	Διαφορά
Κρατικός Προϋπολογισμός			
Καθαρά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού	26.969	33.703	6.734
Φορολογικά Έσοδα	24.375	30.148	5.774
Μη Φορολογικά και μη Τακτικά Έσοδα	2.910	4.926	2.016
Επιστροφές φόρων	2.492	3.149	657
Έσοδα ΠΔΕ	2.177	1.778	-399
Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού	39.483	38.288	-1.195
Πρωτογενείς δαπάνες τακτικού	30.854	29.483	-1.371
Τόκοι	3.626	3.455	-171
Δαπάνες ΠΔΕ και Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας	5.003	5.350	347
Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού	-9.063	-1.161	7.903
Νομικά Πρόσωπα εκτός Κρατικού Προϋπολογισμού			
Έσοδα	7.068	9.911	2.843
εκ των οποίων μεταβιβάσεις	4.553	6.210	1.656
Δαπάνες	6.337	7.825	1.489
εκ των οποίων τόκοι	142	73	-69
Πρωτογενές Αποτέλεσμα Νομικών προσώπων	873	2.158	1.285
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)			
Έσοδα	3.965	4.228	263
εκ των οποίων μεταβιβάσεις	2.662	2.731	69
Δαπάνες	3.822	4.109	287
εκ των οποίων τόκοι	20	7	-13
Πρωτογενές Αποτέλεσμα ΟΤΑ	162	125	-38
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)			
Έσοδα	23.852	26.582	2.730
εκ των οποίων μεταβιβάσεις	11.216	12.571	1.354
Δαπάνες	24.569	24.934	366
εκ των οποίων τόκοι	3	5	1
Πρωτογενές Αποτέλεσμα ΟΚΑ	-713	1.652	2.365
Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης			
Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (μη ενοποιημένο)	-8.741	2.774	11.515
Ενδοκυβερνητικοί τόκοι	-565	-473	91
Επίπτωση μεταβολής ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων	-452	-625	-173
Μεταφορά εσόδων από ANFA και SMP	-807	-644	163
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-3	-6	-3
Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	59	-707	-766
Ενοποιημένο Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης με προσαρμογές	-10.509	319	10.828

Πηγή: Εκτέλεση προϋπολογισμού Κράτους και Γενικής Κυβέρνησης, εκτιμήσεις ΓΠΚΒ

Μεθοδολογικές Διευκρινίσεις

Τα στοιχεία του Κρατικού προϋπολογισμού προέρχονται από το μηνιαίο δελτίο εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού ενώ τα στοιχεία των λοιπών υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης από το μηνιαίο δελτίο της Γενικής Κυβέρνησης όπως δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών. Σημειώνεται ότι το δελτίο εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού έχει αλλάξει από τον Ιανουάριο του 2019 στα πρότυπα του νέου Λογιστικού Σχεδίου.

Υπάρχουν δύο ιδιαιτερότητες στη χρήση των δελτίων για τις ανάγκες του παρόντος πίνακα. Η πρώτη αφορά το ταμειακό αποτέλεσμα του κράτους στο δελτίο της Γενικής Κυβέρνησης που δεν είναι ίδιο με εκείνο που δημοσιεύεται στο δελτίο του Κράτους (βλ. προσαρμογές στη σελίδα 30 του Δελτίου Γενικής Κυβέρνησης). Για λόγους απλούστευσης, τα ταμειακά στοιχεία που παρουσιάζουμε προέρχονται από το δελτίο του Κράτους όπως εμφανίζεται στο στοιχείο 3 του πίνακα 1 (βλ. και πληροφοριακά στοιχεία του πίνακα 1 για το Πρωτογενές Αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού) και περιλαμβάνουν την επίπτωση του προγράμματος εξόφλησης υποχρεώσεων παρελθόντων ετών και εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης. Επιπρόσθετα, δεν περιλαμβάνουμε τα έσοδα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) στα μη Φορολογικά και μη Τακτικά έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού, αλλά τα εμφανίζουμε ως ξεχωριστή κατηγορία εσόδων.

Η δεύτερη αφορά τους ενδοκυβερνητικούς τόκους, δηλαδή τους τόκους που καταβάλλει το κράτος στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης που κατέχουν κρατικούς τίτλους – κυρίως *repors*. Αυτοί έχουν μεν εξουδετερωθεί από το πρωτογενές αποτέλεσμα του κράτους (αφού συμπεριλαμβάνονται στις δαπάνες για τόκους), παραμένουν όμως στα έσοδα των υποτομέων. Το ύψος τους ισούται με το άθροισμα των πρωτογενών αποτελεσμάτων των επιμέρους υποτομέων, μείον το ενοποιημένο πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης (βλ. σελ. 2 Δελτίου Γενικής Κυβέρνησης). Στον πίνακά μας η ενοποίηση των ενδοκυβερνητικών τόκων γίνεται μαζί με τις υπόλοιπες τελικές προσαρμογές.

Οι υπόλοιπες προσαρμογές είναι η μεταβολή των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης (προσεγγιστικό μέγεθος για τη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων), τα έσοδα από ANFAs και SMPs (περιλαμβάνονται κατά ESA αλλά εξαιρούνται από τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας) και οι πωλήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων³(υπολογίζονται κατά ESA αλλά εξαιρούνται με τη σύμβαση ενισχυμένης εποπτείας).

Σημειώνεται, τέλος, ότι το Ενοποιημένο Πρωτογενές Αποτέλεσμα με Προσαρμογές που παρουσιάζουμε είναι μια εκτίμηση που διευκολύνει τη σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους (που έχει υπολογιστεί με την ίδια μεθοδολογία) και επιτρέπει την παρακολούθηση της δημοσιονομικής πορείας κατά το τρέχον έτος. Τονίζουμε, ωστόσο, ότι δεν είναι συγκρίσιμο με το αποτέλεσμα που δημοσιεύει η ΕΛΣΤΑΤ ακολουθώντας τη μεθοδολογία ESA ούτε με εκείνο που δημοσιοποιεί το ΓΛΚ ακολουθώντας τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας. Αυτά τα τελευταία είναι τα μόνα επίσημα αποτελέσματα και

³ Οι αποκρατικοποιήσεις έχουν ιδιαίτερη δημοσιονομική μεταχείριση. Αν πρόκειται για χρηματοοικονομικές συναλλαγές, όπως η αγοραπωλησία μετοχών, τότε δεν καταγράφονται καθόλου στο αποτέλεσμα. Αν πρόκειται για πωλήσεις μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, όπως ακίνητα, τότε καταγράφονται στο αποτέλεσμα κατά ESA αλλά όχι στο αποτέλεσμα της ενισχυμένης εποπτείας. Αν τέλος, πρόκειται για έσοδα από εκμετάλλευση δημόσιων περιουσιακών στοιχείων με διατήρηση της ιδιοκτησίας από το κράτος, δηλαδή παραχωρήσεις, τότε καταγράφονται και στο αποτέλεσμα κατά ESA και στο αποτέλεσμα της ενισχυμένης εποπτείας. Ωστόσο, το αντίτιμο της παραχώρησης δεν καταγράφεται εξολοκλήρου στο έτος είσπραξης, αλλά κατανέμεται στα έτη διάρκειας της παραχώρησης με όρους παρούσας αξίας, δηλαδή τα ποσά στα πρώτα έτη είναι σχετικά χαμηλά και αυξάνονται στα επόμενα.

περιλαμβάνουν επιπλέον προσαρμογές όπως η χρονική μεταχείριση επιμέρους φορολογικών εσόδων, η διαφορά πληρωμών από φυσικές παραλαβές εξοπλιστικών, η διαφορά εισπράξεων από αιτήματα πληρωμής (claims) ΠΔΕ, τα οριστικά στοιχεία μεταβολής των απλήρωτων υποχρεώσεων και εκκρεμών επιστροφών φόρων κ.λπ., οι οποίες απουσιάζουν από τον παραπάνω πίνακα.

2.2. Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις και απαιτήσεις Δημοσίου

Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις δημοσίου

Οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του δημοσίου προς τους ιδιώτες διακρίνονται στις ληξιπρόθεσμες δαπάνες για αγορά αγαθών και υπηρεσιών από τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και στις εκκρεμείς επιστροφές φόρων.

Διάγραμμα 5 Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις Γενικής Κυβέρνησης, σε εκατ. ευρώ

Τον Ιούλιο του 2022 καταγράφηκε αύξηση των συνολικών ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του Δημοσίου κατά 162 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2021. Ειδικότερα, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές αυξήθηκαν κατά 12 εκατ. ευρώ φτάνοντας τα 1.781 εκατ. ευρώ και οι εκκρεμείς επιστροφές φόρων αυξήθηκαν κατά 150 εκατ. ευρώ φτάνοντας τα 697 εκατ. ευρώ.

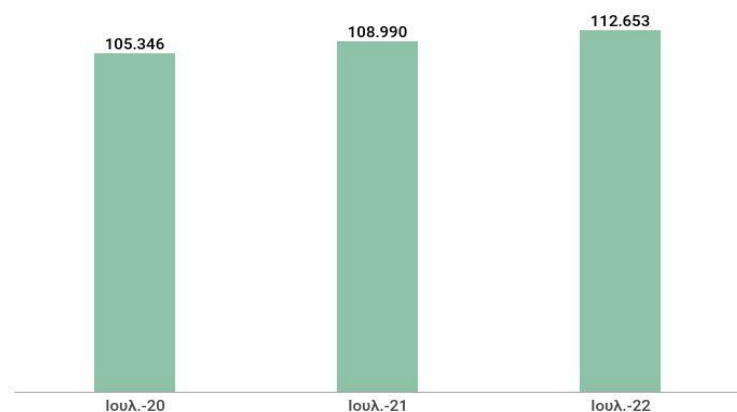
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις φορολογούμενων

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο⁴ στο τέλος του Ιουλίου του 2022, διαμορφώθηκε στα 112,6 δις ευρώ, αυξημένο κατά 3,7 δις ευρώ σε σχέση

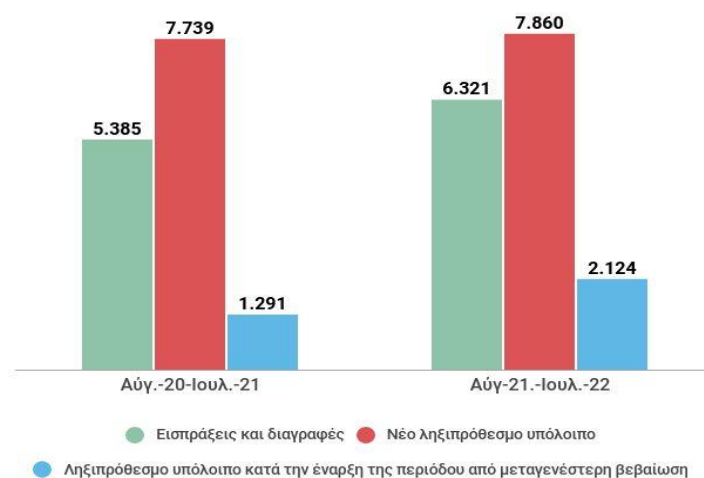
⁴ Το «Συνολικό Ληξιπρόθεσμο Υπόλοιπο» περιλαμβάνει τις συσσωρευμένες οφειλές στο τέλος κάθε μήνα αναφοράς, αθροίζοντας το «παλιό» ληξιπρόθεσμο χρέος, όπως διαμορφώθηκε στις 30/11 του προηγούμενου έτους, με το «νέο»

με τον Ιούλιο του 2021. Η αύξηση αυτή υπολογίζεται από (α) τις νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές ύψους 7,9 δις ευρώ, συν (β) τις ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 1/8/2021 που βεβαιώθηκαν μεταγενέστερα ύψους 2,1 δις ευρώ, μείον (γ) τις εισπράξεις και διαγραφές 6,3 δις ευρώ.

Διάγραμμα 6 Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις φορολογούμενων, σε εκατ. ευρώ

Διάγραμμα 7 Εισροές και εκροές ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, σε εκατ. ευρώ

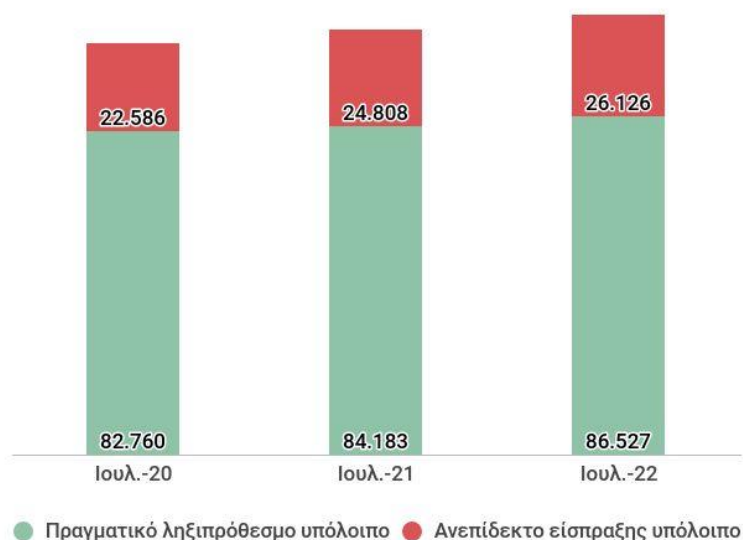
Σημειώνεται ότι ποσοστό 23,2% του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, που αντιστοιχεί σε 26,1 δις ευρώ, αφορά σε οφειλές που χαρακτηρίζονται ως ανεπίδεκτες είσπραξης⁵. Κατά συνέπεια το «πραγματικό» ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, δηλαδή το συνολικό υπόλοιπο μετά την

ληξιπρόθεσμο χρέος, όπως διαμορφώθηκε μέχρι τον μήνα αναφοράς και αφαιρώντας εισπράξεις και διαγραφές έναντι «παλιού» και «νέου» ληξιπρόθεσμου χρέους μέχρι τον μήνα αναφοράς.

⁵ Πρόκειται για οφειλές των οποίων η είσπραξη είναι αντικειμενικά αδύνατη, βάσει των προϋποθέσεων που ορίζονται στο άρθρο 82 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΝΔ 356/1974). Αφορά για παράδειγμα περιπτώσεις στις οποίες ο οφειλέτης και οι συνυπόχρεοί του δε διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία και ολοκληρώθηκε η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης επί κινητών, ακινήτων και απαιτήσεων του οφειλέτη (και έπαυσαν οι εργασίες πτώχευσης αν πρόκειται για πτωχό).

αφαίρεση του ανεπίδεκτου εισπραξής υπολοίπου ανέρχεται την 1/8/2022 στα 86,5 δις ευρώ, σημειώνοντας αύξηση κατά 2,3 δις ευρώ σε ετήσια βάση.

Διάγραμμα 8 Πραγματικό και ανεπίδεκτο εισπραξής ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, σε εκατ. ευρώ

Εξετάζοντας την ποιοτική διάρθρωση του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου διαπιστώνουμε ότι μόνο το 51,4% αυτού, που αντιστοιχεί σε 44,4 δις ευρώ, πηγάζει από φορολογικές οφειλές (άμεσοι και έμμεσοι φόροι, φόροι στην περιουσία, ΦΠΑ, ειδικοί φόροι κατανάλωσης κτλ.). Το υπόλοιπο των πραγματικών ληξιπρόθεσμων οφειλών προέρχεται από άλλες κατηγορίες οφειλής, οι οποίες παρουσιάζουν χαμηλό ποσοστό εισπραξής. Σύμφωνα με στοιχεία της ΑΑΔΕ, σε αυτές περιλαμβάνονται τα πρόστιμα (φορολογικά και μη φορολογικά) τα οποία αποτελούν το 27,8% του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, καθώς αγγίζουν τα 24,1 δις ευρώ και οι μη φορολογικές οφειλές (καταπτώσεις εγγυήσεων, δικαστικά έξοδα, καταλογισμοί κτλ.), οι οποίες αποτελούν το 20,8% του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 18 δις ευρώ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι 8,8 δις ευρώ από τις φορολογικές οφειλές πηγάζουν από αφερέγγυους οφειλέτες και 9,5 δις ευρώ αφορούν σε οφειλές με λήξη δόσεων πέραν της τελευταίας δεκαετίας, απομένουν 26,1 δις ευρώ οφειλών από τις οποίες, σύμφωνα με στοιχεία της ΑΑΔΕ, πηγάζει άνω του 90% των εισπράξεων. Με άλλα λόγια το σύνολο σχεδόν των εισπράξεων προέρχεται από μόλις το 30% του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, που ισοδυναμεί με το 23% του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου.

Παράλληλα κατά το πρώτο επτάμηνο του 2022 το σύνολο των ληξιπρόθεσμων οφειλών αυξήθηκε κατά 1,3 δις ευρώ, καθώς οι εκροές από το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, δηλαδή οι εισπράξεις και οι διαγραφές (3,9 δις ευρώ) ήταν λιγότερες από τις εισροές, οι οποίες περιλαμβάνουν τα νέα ληξιπρόθεσμα ύψους 4,4 δις ευρώ και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές στο τέλος του 2021 που βεβαιώθηκαν μεταγενέστερα (781,7 εκατ. ευρώ).

Αναλύοντας περαιτέρω το νέο ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο της περιόδου 1/12/2021-31/7/2022 διαπιστώνεται σημαντική αύξηση (κατά 1,3 δις ευρώ) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, με αποτέλεσμα να αγγίζει τα 4,8 δις ευρώ. Χαρακτηριστικό είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος του νέου ληξιπρόθεσμου υπολοίπου πηγάζει από την κατηγορία του φόρου Εισοδήματος (1,3 δις ευρώ) και τον ΦΠΑ (1,7 δις ευρώ). Παράλληλα σημειώνεται ότι το νέο ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο επιβαρύνεται από ακραίες τιμές, καθώς περίπου 23% αυτού (που αντιστοιχεί σε 1,1 δις ευρώ) προέρχεται από μόλις 22 οφειλέτες.

Αναφορικά με τον συνολικό αριθμό των οφειλετών, στο τέλος του Ιουλίου του 2022 παρατηρείται αύξηση κατά 741.827 πρόσωπα (φυσικά και νομικά) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021 με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται στους 4.230.900 οφειλέτες. Η εν λόγω αύξηση διαπιστώνεται σε όλες τις κατηγορίες οφειλής, ενώ πηγάζει πρωτίστως από τις δύο χαμηλότερες κατηγορίες, δηλαδή αυτές που περιλαμβάνουν ποσά μέχρι 500 ευρώ. Ειδικότερα, στις ανωτέρω κατηγορίες οφειλής παρουσιάζεται συνολική αύξηση των οφειλετών κατά 692.413 πρόσωπα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, με αποτέλεσμα να αγγίζουν αθροιστικά τα 2.427.795 πρόσωπα, αριθμός που αντιστοιχεί στο 57,4% του συνόλου των οφειλετών. Ωστόσο, αξίζει να επισημανθεί ότι η αύξηση των οφειλετών σχετίζεται με την αλλαγή του χρόνου βεβαίωσης και πληρωμής του ΕΝΦΙΑ⁶ το τρέχον έτος και επομένως οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στη διαταραχή της εποχικότητας που καταγράφεται στη μεταβολή του πλήθους των οφειλετών.

Πίνακας 3 Κατανομή πλήθους οφειλετών με χρέη προς τη Φορολογική Διοίκηση

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Πλήθος ΑΦΜ οφειλετών κατά την 1/8/2021	Πλήθος ΑΦΜ οφειλετών κατά την 1/8/2022	Μεταβολή πλήθους οφειλετών
<50	531.270	877.173	345.903
50-500	1.204.112	1.550.622	346.510
500-10.000	1.440.775	1.476.515	35.740
10.000-100.000	265.799	277.411	11.612
100.000-1.000.000	38.574	40.317	1.743
>1.000.000	8.543	8.862	319
Σύνολο	3.489.073	4.230.900	741.827

Πηγή: ΑΑΔΕ

Παράλληλα, αύξηση του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου σε ετήσια βάση παρατηρείται σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες οφειλής, με τη μεγαλύτερη να πηγάζει από τους οφειλέτες με ύψος οφειλής άνω του 1 εκατ. ευρώ (αύξηση του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου σε αυτήν την κατηγορία κατά 2,7 δις ευρώ), ο αριθμός των οποίων σημείωσε αύξηση κατά 319 πρόσωπα. Σημειώνεται ότι στη συγκεκριμένη κατηγορία οφειλής συγκεντρώνεται το 80% του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου και μόλις το 0,2% των οφειλετών.

Στην αύξηση του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου στο εύρος οφειλής άνω του 1 εκατ. ευρώ σημαντική είναι η συνεισφορά των νομικών προσώπων καθώς οι οφειλές που προέρχονται από αυτά αυξήθηκαν κατά 2,3 δις ευρώ σε ετήσια βάση. Σημειώνεται ότι από τα νομικά

⁶ Η πρώτη δόση του ΕΝΦΙΑ για το 2022 έπρεπε να καταβληθεί μέχρι τις 31 Μαΐου 2022, ενώ η αντίστοιχη δόση για το 2021 είχε ημερομηνία λήξης πληρωμής τις 29 Οκτωβρίου 2021.

πρόσωπα προέρχεται το 73% των οφειλών στο συγκεκριμένο εύρος οφειλής με το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπό τους να αγγίζει στο τέλος του Ιουλίου του 2022 τα 65,8 δις ευρώ. Αντίστοιχα το πλήθος των νομικών προσώπων που οφείλουν πάνω από 1 εκατ. ευρώ διαμορφώθηκε στα 5.407, καθώς αυξήθηκε σε ετήσια βάση κατά 203 νομικά πρόσωπα.

Πίνακας 4 Κατανομή ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τη Φορολογική Διοίκηση, σε εκατ. ευρώ

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 1/8/2021	Ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 1/8/2022	Μεταβολή ληξιπρόθεσμων οφειλών
<50	9	17	8
50-500	263	318	55
500-10.000	3.481	3.553	72
10.000-100.000	7.418	7.757	338
100.000-1.000.000	10.430	10.935	505
>1.000.000	87.389	90.073	2.684
Σύνολο	108.990	112.653	3.662

Πηγή: ΑΑΔΕ

Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις ασφαλισμένων

Σύμφωνα με την 2^η Τριμηνιαία Έκθεση Προόδου Έτους 2022 του ΚΕΑΟ, το σύνολο των ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών οφειλών στο τέλος του Ιουνίου 2022 διαμορφώθηκε στα 43,4 δις ευρώ⁷, δηλαδή παρουσίασε αύξηση κατά 590,4 εκατ. ευρώ σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Η αύξηση αυτή προέρχεται τόσο από την αύξηση των κύριων οφειλών (κατά 180 εκατ. ευρώ), όσο και των πρόσθετων τελών (κατά 410,4 εκατ. ευρώ).

Σε ετήσια βάση, αύξηση παρουσίασε ο αριθμός των μητρώων των οφειλετών κατά 439.201, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός των μητρώων με οφειλές σε ασφαλιστικά ταμεία να διαμορφώνεται στο τέλος του δεύτερου τριμήνου του 2022 σε 2.392.558 μητρώα. Αύξηση του αριθμού των μητρώων παρουσιάζεται σε όλες τις κατηγορίες οφειλής, με την μεγαλύτερη να σημειώνεται στις οφειλές μεταξύ 10.000 και 100.000 ευρώ (κατά 161.059 μητρώα).

Επιπλέον, αύξηση παρατηρείται στις συνολικές οφειλές κατά περίπου 5,4 δις ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, η οποία οφείλεται τόσο σε αύξηση των κύριων οφειλών (κατά 3,7 δις ευρώ), όσο και των πρόσθετων τελών (αύξηση κατά 1,7 δις ευρώ). Αναλυτικότερα, αύξηση σημειώνεται σε όλες τις κατηγορίες κύριας οφειλής με τη μεγαλύτερη (κατά 1,8 δις ευρώ) να εντοπίζεται στο εύρος οφειλής μεταξύ 10.000 και 100.000 ευρώ, στην οποία συσσωρεύεται το 44,4% των οφειλών.

⁷ Οι συνολικές οφειλές περιλαμβάνουν τις κύριες οφειλές ύψους 28,4 δις ευρώ και τα πρόσθετα τέλη ύψους 15 δις ευρώ.

Πίνακας 5 Κατανομή πλήθους μητρώων οφειλετών με χρέη προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης⁸

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Πλήθος μητρώων οφειλετών δεύτερο τρίμηνο 2021	Πλήθος μητρώων οφειλετών δεύτερο τρίμηνο 2022	Μεταβολή πλήθους μητρώων οφειλετών
<50	106.009	128.595	22.586
50-500	192.491	330.655	138.164
500-10.000	1.129.604	1.241.647	112.043
10.000-100.000	472.663	633.722	161.059
100.000-1.000.000	50.462	55.573	5.111
>1.000.000	2.128	2.366	238
Σύνολο	1.953.357	2.392.558	439.201

Πηγή: ΚΕΑΟ

Πίνακας 6 Κατανομή κύριων οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, σε εκατ. ευρώ

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Ληξιπρόθεσμες οφειλές δεύτερο τρίμηνο 2021	Ληξιπρόθεσμες οφειλές δεύτερο τρίμηνο 2022	Μεταβολή ληξιπρόθεσμων οφειλών
<50	1	2	0
50-500	38	71	33
500-10.000	3.023	3.789	765
10.000-100.000	10.778	12.616	1.838
100.000-1.000.000	6.292	6.955	663
>1.000.000	4.565	4.949	384
Σύνολο	24.697	28.381	3.684

Πηγή: ΚΕΑΟ

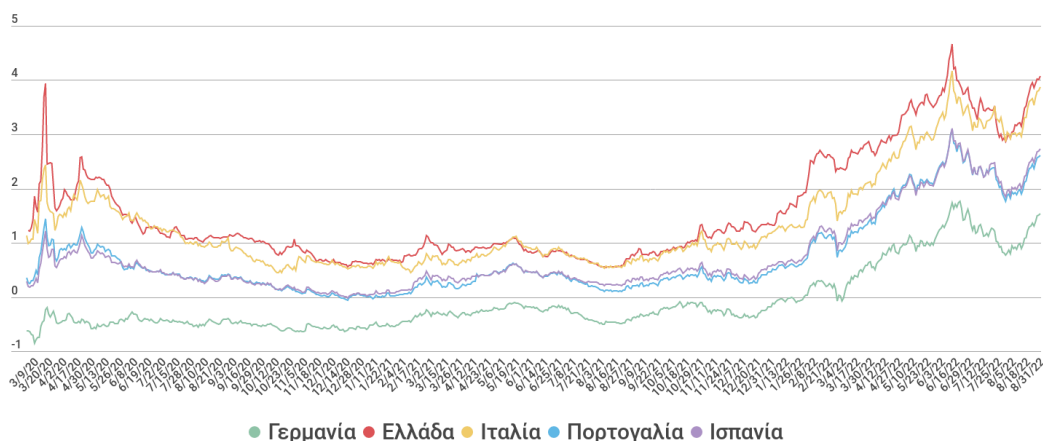
2.3. Δημόσιο χρέος

Οι αποδόσεις των δεκαετών τίτλων

Η αυξανόμενη αβεβαιότητα στις διεθνείς αγορές, σε συνδυασμό με τη σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής, έχουν επηρεάσει αυξητικά τις αποδόσεις των δεκαετών τίτλων τόσο του ελληνικού κράτους όσο και άλλων χωρών της Ευρωζώνης με αποτέλεσμα να διακρίνεται μια σταθερή ανοδική τάση από τα μέσα του 2021 χωρίς να υπάρχουν σημάδια σταθεροποίησης και αντιστροφής της τάσης στο άμεσο μέλλον.

⁸ Τα μητρώα οφειλετών δεν αντιστοιχούν σε διακριτούς οφειλέτες καθώς κάποιοι οφειλέτες έχουν περισσότερα από ένα μητρώα, γεγονός που οφείλεται στην ένταξη οφειλών που δημιούργησαν στον ΕΦΚΑ από το 2017 και μετά ήδη υφιστάμενοι οφειλέτες των τώως Ταμείων (ΟΑΕΕ, ΕΤΑΑ κ.λπ.) και οι οποίες ξεκίνησαν να καταχωρούνται κατά το 2019 σε νέα μητρώα.

Διάγραμμα 9 Αποδόσεις δεκαετών ομολόγων

Η διαφορά (spread) των ελληνικών 10ετών τίτλων από τους αντίστοιχους της Ευρωζώνης έχει αυξηθεί τους τελευταίους μήνες με εξαίρεση τους Ιταλικούς. Συγκεκριμένα, στις 31 Αυγούστου 2022, η διαφορά από τους γερμανικούς τίτλους είχε διαμορφωθεί στις 253,8 μονάδες βάσης (από 161,3 στις 30/11/2021), από τους πορτογαλικούς τίτλους στις 145,5 μονάδες βάσης (από 93,4 στις 30/11/2021) και από τους ιταλικούς στις 19,5 μονάδες βάσης (από 29,5 στις 30/11/2021).

Η έκδοση νέου πενταετούς ομολόγου

Το Ελληνικό Δημόσιο στις 21/7/2022 προέβη σε έκδοση νέου πενταετούς ομολόγου κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 15/12/2027. Σύμφωνα με τον ΟΔΔΗΧ, το Ελληνικό Δημόσιο άντλησε 1,0 δις ευρώ, με απόδοση 1,13% (αρχική περίοδος επιτοκίου) και κουπόνι ίσο με το τριμηνιαίο Euribor συν 123 μονάδες βάσης ετησίως πληρωτέο εκ των υστέρων.

Η επανέκδοση ομολόγου επιτοκίου 1,75%, λήξης 1 Ιανουαρίου 2032

Στις 11 Ιουλίου 2022 διενεργήθηκε επανέκδοση μέσω δημοπρασίας Ελληνικών τίτλων 1,75%, λήξεως 18 Ιουνίου 2032, ύψους 500 εκατομμυρίων ευρώ. Οι συνολικές προσφορές ανήλθαν σε 1.934 εκατ. ευρώ.

Εκδόσεις εντόκων γραμματίων

Στις 7 Σεπτεμβρίου 2022 διενεργήθηκε δημοπρασία εντόκων γραμματίων 52 εβδομάδων ύψους 625 εκατ. ευρώ. Η απόδοση διαμορφώθηκε στο 1,97%, αυξημένη από τη δημοπρασία της 8ης Ιουνίου 2022 (0,83%).

Την 24^η Αυγούστου 2022 διενεργήθηκε δημοπρασία εντόκων γραμματίων 26 εβδομάδων ύψους 625 εκατ. ευρώ. Η απόδοση διαμορφώθηκε στο 1,05%, αυξημένη από τη δημοπρασία της 27ης Ιουλίου 2022 (0,80%).

Ενθαρρυντικό ήταν το αποτέλεσμα της δημοπρασίας των εντόκων γραμματίων 13 εβδομάδων, που διενεργήθηκε στις 3 Αυγούστου 2022, ύψους 625 εκατ. ευρώ. Η απόδοση διαμορφώθηκε στο 0,45% αυξημένη από τη δημοπρασία της 6ης Ιουλίου 2022 (0,20%).

[κενή σελίδα]

3. Διαρθρωτικές εξελίξεις

3.1. Κοινωνική ασφάλιση

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού των ασφαλιστικών ταμείων για το δεύτερο τρίμηνο του 2022 εμφανίζει πλεόνασμα 734 εκατ. ευρώ, με βελτιωμένο αποτέλεσμα κατά 1.109 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021 (έλλειμμα 375 εκατ. ευρώ), καθώς τα έσοδα είναι αυξημένα κατά περισσότερο από 1,9 δις ευρώ, κυρίως λόγω των αυξημένων εσόδων από εισφορές και ρυθμίσεις οφειλών, και οι δαπάνες αυξημένες κατά 867 εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα, στο εξάμηνο Ιανουαρίου-Ιουνίου 2022, τα έσοδα από εισφορές και ρυθμίσεις οφειλών είναι αυξημένα κατά 1.031 εκατ. ευρώ, οι μεταβιβάσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό είναι αυξημένες κατά 138 εκατ. ευρώ, οι εισπράξεις υπέρ τρίτων είναι αυξημένες κατά 500 εκατ. ευρώ και τα άλλα έσοδα είναι αυξημένα κατά 306 εκατ. ευρώ.

Πίνακας 7 Εκτέλεση προϋπολογισμού κοινωνικής ασφάλισης, Ιανουάριος – Ιούνιος 2022, σε εκατ. ευρώ

	Α Εξάμηνο 2021	Α Εξάμηνο 2022	Διαφορά
ΕΣΟΔΑ	21.222	23.198	1.976
Εισφορές και ρυθμίσεις οφειλών	7.385	8.416	1.031
Μεταβιβάσεις από κρατικό προϋπολογισμό	7.047	7.185	138
Εισπράξεις υπέρ τρίτων	5.968	6.468	500
Άλλα έσοδα	823	1.129	306
ΔΑΠΑΝΕΣ	21.597	22.464	867
Συντάξεις (κύριες και επικουρικές)	14.721	14.850	129
Άλλες παροχές και εφάπαξ	488	628	140
Αποδόσεις προς τρίτους	5.798	6.388	589
Άλλες δαπάνες	590	599	9
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	- 375	734	1.109

Σημείωση: Οι μικρές αποκλίσεις στα σύνολα οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις.

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Οι δαπάνες για την καταβολή συντάξεων (κύριων και επικουρικών) είναι αυξημένες κατά 129 εκατ. ευρώ, οι άλλες παροχές και εφάπαξ αυξημένες κατά 140 εκατ. ευρώ, οι αποδόσεις προς τρίτους είναι αυξημένες κατά 589 εκατ. ευρώ και οι άλλες δαπάνες αυξημένες κατά 9 εκατ. ευρώ.

Στο τέλος Ιουνίου 2022 ο e-ΕΦΚΑ κατέβαλε 2.716.826 συντάξεις (που αντιστοιχούν σε 2.424.748 συνταξιούχους), αριθμός οριακά αυξημένος σε σχέση με τον Μάρτιο 2022 που καταβλήθηκαν 2.711.374 συντάξεις (σε 2.417.306 συνταξιούχους).

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσε στη διάθεσή μας ο e-ΕΦΚΑ και τα στοιχεία της έκθεσης “ΑΤΛΑΣ” για τον Ιούνιο 2022, ο συνολικός αριθμός των εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης⁹ μειώθηκε από 114.955 στο τέλος του 1^{ου} τριμήνου 2022 (και εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 274 εκατ. ευρώ) σε 95.357 (και εκτιμώμενη δαπάνη¹⁰ περίπου 106 εκατ. ευρώ¹¹) στο τέλος του 2^{ου} τριμήνου 2022. Οι ληξιπρόθεσμες (εκκρεμείς πάνω από 90 ημέρες) αιτήσεις κύριας συνταξιοδότησης μειώθηκαν από 88.897 στο τέλος Μαρτίου 2022 (εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 258,5 εκατ. ευρώ) σε 66.456 στο τέλος Ιουνίου 2022 (εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 127,1 εκατ. ευρώ¹²). Στον επόμενο πίνακα φαίνεται η εξέλιξη των εκκρεμών και των ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης στο τέλος κάθε τριμήνου για τα έτη 2019 - 2022, καθώς και η σχετική εκτιμώμενη δαπάνη¹³.

Πίνακας 8 Αριθμός και εκτιμώμενα ποσά εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης στο τέλος κάθε τριμήνου κατά τα έτη 2019-2022 (ποσά σε ευρώ)

	Εκκρεμείς συντάξεις	Οφειλόμενο ποσό εκκρεμών συντάξεων (εκτίμηση)	Ληξιπρόθεσμες συντάξεις	Οφειλόμενο ποσό ληξιπρόθεσμων συντάξεων (εκτίμηση)
1 ^ο Τρίμηνο 2019	123.129	438.359.576	91.252	427.131.259
2 ^ο Τρίμηνο 2019	133.835	468.102.689	102.138	456.526.698
3 ^ο Τρίμηνο 2019	150.398	535.354.145	115.443	522.770.478
4 ^ο Τρίμηνο 2019	160.520	581.024.228	123.877	566.244.926
1 ^ο Τρίμηνο 2020	166.310	623.290.457	133.008	610.115.770
2 ^ο Τρίμηνο 2020	170.118	678.496.353	142.536	671.012.447
3 ^ο Τρίμηνο 2020	172.318	666.081.716	138.851	653.506.747
4 ^ο Τρίμηνο 2020	152.949	583.894.949	121.863	564.863.554
1 ^ο Τρίμηνο 2021	142.134	528.466.145	108.893	509.743.222
2 ^ο Τρίμηνο 2021	125.504	427.904.312*	98.695	410.373.565*
3 ^ο Τρίμηνο 2021	125.373	420.416.363	99.404	407.816.990
4 ^ο Τρίμηνο 2021	118.269	300.668.771	86.328	286.114.129
1 ^ο Τρίμηνο 2022	114.955	274.164.427	88.897	258.456.049
2 ^ο Τρίμηνο 2022	95.357	105.986.636	66.456	127.064.238**

* Η μείωση της εκτιμώμενης δαπάνης για την πληρωμή των εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης μετά το 2^ο τρίμηνο 2021 οφείλεται στην απόδοση προκαταβολών σύνταξης από τον Απρίλιο 2021.

** Η εκτιμώμενη δαπάνη για την πληρωμή των εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης μετά τον Μάιο 2022 εμφανίζεται μειωμένη εξ αιτίας της μείωσης του αριθμού των εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης, αλλά και της αλλαγής του τρόπου υπολογισμού της εκτιμώμενης δαπάνης καταβολής τους, με συνυπολογισμό (αφαίρεση) των οφειλών των ασφαλισμένων προς των e-ΕΦΚΑ από τη σχετική συνταξιοδοτική δαπάνη.

Πηγή: e-ΕΦΚΑ και “ΑΤΛΑΣ” Ιουνίου 2022

⁹ Δεν περιλαμβάνονται εκείνες που αφορούν συνταξιοδότηση με διεθνείς κανόνες.

¹⁰ Σημειώνεται ότι από τον Ιούνιο 2022 επαναπροσδιορίστηκε ο τρόπος υπολογισμού της εκτιμώμενης δαπάνης καταβολής των εκκρεμών συντάξεων, έτσι ώστε να λαμβάνεται υπόψη (να αφαιρείται) και η όποια οφειλή του ασφαλισμένου προς τον e-ΕΦΚΑ.

¹¹ 235,8 εκατ. ευρώ με βάση τον παλαιό τρόπο υπολογισμού.

¹² Περίπου 209 εκατ. ευρώ με βάση τον παλαιό τρόπο υπολογισμού.

¹³ Επισημαίνεται ότι πιθανές διαφορές με τα στοιχεία που αναφέρονταν σε προηγούμενες εκθέσεις μας οφείλονται σε αναθεώρηση των σχετικών στοιχείων από τις αρμόδιες υπηρεσίες του e-ΕΦΚΑ.

Στον κλάδο επικουρικής σύνταξης, ο συνολικός αριθμός εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης εμφανίζεται αυξημένος στο τέλος Ιουνίου 2022 σε σχέση με τον Μάρτιο 2022, από 123.743 εκκρεμείς αιτήσεις επικουρικής σύνταξης (και εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 222 εκατ. ευρώ) σε 126.719 (και εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 227,1 εκατ. ευρώ). Οι ληξιπρόθεσμες (εκκρεμείς πάνω από 90 ημέρες) αιτήσεις επικουρικής σύνταξης αυξήθηκαν επίσης, από 96.195 στο τέλος Μαρτίου 2022 (εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 172 εκατ. ευρώ) σε 98.887 στο τέλος Ιουνίου 2022 (εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 177,2 εκατ. ευρώ). Στον επόμενο πίνακα φαίνεται η εξέλιξη των εκκρεμών και των ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης επικουρικής σύνταξης στο τέλος κάθε μήνα για το διάστημα Απριλίου 2021 – Ιουνίου 2022, καθώς και η σχετική εκτιμώμενη δαπάνη.

Πίνακας 9 Αριθμός εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης (επικουρικής σύνταξης) στο τέλος κάθε μήνα, Απρίλιος 2021 – Ιούνιος 2022 (ποσά σε ευρώ)

	Εκκρεμείς συντάξεις	Οφειλόμενο ποσό εκκρεμών συντάξεων (εκτίμηση)	Ληξιπρόθεσμες συντάξεις	Οφειλόμενο ποσό ληξιπρόθεσμων συντάξεων (εκτίμηση)
Απρίλιος 2021	124.274	222.685.581	101.698	182.232.646
Μάιος 2021	125.641	225.136.108	102.342	183.386.630
Ιούνιος 2021	125.099	224.164.047	102.241	183.204.797
Ιούλιος 2021	127.454	228.384.572	104.094	186.525.788
Αύγουστος 2021	126.954	227.488.443	103.813	186.022.085
Σεπτέμβριος 2021	124.461	127.078.237	99.160	177.684.213
Οκτώβριος 2021	124.121	222.411.703	98.089	175.764.962
Νοέμβριος 2021	123.230	220.815.837	95.418	170.979.514
Δεκέμβριος 2021	123.792	221.822.885	96.546	173.000.777
Ιανουάριος 2022	125.339	224.594.202	98.321	176.180.647
Φεβρουάριος 2022	124.297	222.728.547	96.725	173.322.280
Μάρτιος 2022	123.743	221.735.566	96.195	172.372.304
Απρίλιος 2022	124.621	223.308.370	98.321	172.988.234
Μάιος 2022	125.935	225.662.873	97.728	175.118.749
Ιούνιος 2022	126.719	227.067.776	98.887	177.195.615

Πηγή: e-ΕΦΚΑ

3.2. Κοινωνική πρόνοια

Ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), έχει καταβάλει μέχρι και τον Ιούνιο 2022, περίπου 1,4 δις ευρώ, σχεδόν 140 εκατ. λιγότερα από το αντίστοιχο περσινό διάστημα.

Πίνακας 10 Δαπάνη καταβολής επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Β τρίμηνο 2021-2022, σε ευρώ

	Β Τρίμηνο 2021	Β Τρίμηνο 2022
Στέγασης	196.049.480	216.135.676
Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα	350.472.077	287.995.238
Αναπηρικά	424.135.144	425.894.948
Ανασφάλιστοι υπερήλικες	42.329.374	37.381.530
Επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης υπερηλίκων	24.549.162	30.830.057
Γέννησης	75.049.000	73.009.782
Οικογενειακά	302.041.411*	343.975.689*
Πρόγραμμα “ΓΕΦΥΡΑ”	141.955.882	5.644.072
Άλλα επιδόματα	8.444.982	4.742.163
ΣΥΝΟΛΟ	1.565.026.512	1.425.609.155

Σημείωση: Στα “Άλλα επιδόματα” περιλαμβάνονται τα επιδόματα στεγαστικής συνδρομής, ομογενών, ορεινών & μειονεκτικών περιοχών, τα έξοδα κηδείας, η συνεισφορά του Δημοσίου στα κόκκινα δάνεια και το επίδομα στα προστατευόμενα τέκνα θανόντων σε φυσικές καταστροφές.

* Περιλαμβάνει και τις καταβολές του επιδόματος αναδοχής (πρώτη καταβολή τον Ιούνιο 2021).

Πηγή: ΟΠΕΚΑ

Ενδεικτικά, για προνοιακά αναπηρικά επιδόματα καταβλήθηκαν περίπου 426 εκατ. ευρώ, για επιδόματα στέγασης και στεγαστικής συνδρομής περίπου 217,6 εκατ. ευρώ. Για οικογενειακά επιδόματα και επιδόματα παιδιών καταβλήθηκαν περίπου 417 εκατ. ευρώ (στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, περίπου 73 εκατ. ευρώ για επίδομα γέννησης σε 72.651 δικαιούχους, 36.000 ευρώ σε προστατευόμενα τέκνα θανόντων σε φυσικές καταστροφές και, με πρώτη καταβολή τον Ιούνιο 2021, περίπου 1,3 εκατ. ευρώ ως επίδομα αναδοχής). Δαπάνη περίπου 288 εκατ. ευρώ αφορούσε την καταβολή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, ενώ καταβλήθηκαν περίπου 30,8 εκατ. ευρώ ως επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης υπερηλίκων και 37,4 εκατ. ευρώ σε ανασφάλιστους υπερήλικες. Η συνεισφορά του Δημοσίου για την προστασία της κύριας κατοικίας οφειλετών (κόκκινα δάνεια) ανήρθε σε 899,4 ευρώ, ενώ για το πρόγραμμα “Γέφυρα” (πρόγραμμα επιδότησης α’ κατοικίας ως μέτρο προστασίας των πολιτών απέναντι στις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19), η πρώτη καταβολή του οποίου έγινε τον Νοέμβριο 2020, καταβλήθηκαν το 2022 μέχρι τον Ιούνιο περίπου 5,6 εκατ. ευρώ.

Στον επόμενο πίνακα φαίνεται αναλυτικά ο αριθμός των δικαιούχων επιδομάτων του ΟΠΕΚΑ, ανά επίδομα ανά μήνα για το Β τρίμηνο των ετών 2021 και 2022.

Πίνακας 11 Αριθμός δικαιούχων επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Β τρίμηνο 2021-2022

	Β Τρίμηνο 2021			Β Τρίμηνο 2022		
	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ
Στέγασης	277.259	281.494	252.668	282.064	285.259	287.309
Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα	273.150	275.754	261.622	222.084	224.813	225.257
Αναπηρικά	170.517	171.248	171.947	169.263	170.750	171.709
Ανασφάλιστοι υπερήλικες	20.157	19.993	19.842	18.062	17.893	17.763

Επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης υπερηλίκων	14.946	15.115	15.205	16.853	17.025	17.179
Γέννησης	12.297	11.420	12.212	12.122	11.278	11.433
Οικογενειακά*		726.536	116	423	764.973	442
Πρόγραμμα "ΓΕΦΥΡΑ"	75.370	75.368	75.666	2.063	1.527	1.110
Άλλα επιδόματα	10.874	10.680	10.473	9.614	9.303	9.362

Σημείωση: Στα "Άλλα επιδόματα" περιλαμβάνονται τα επιδόματα στεγαστικής συνδρομής, ομογενών, ορεινών & μειονεκτικών περιοχών, τα έξοδα κηδείας, η συνεισφορά του Δημοσίου στα κόκκινα δάνεια και το επίδομα στα προστατευόμενα τέκνα θανόντων σε φυσικές καταστροφές.

* Περιλαμβάνει το επίδομα παιδιού και το επίδομα αναδοχής (πρώτη καταβολή τον Ιούνιο 2021).

Πηγή: ΟΠΕΚΑ

3.3. Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός

Σύμφωνα με την Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών της ΕΛΣΤΑΤ, το ποσοστό του πληθυσμού της Ελλάδας που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού¹⁴ το 2021 (με βάση τα εισοδήματα του 2020) ήταν 28,3% (περίπου 3 εκατ. άτομα), αυξημένο κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2020 (27,4%), παρουσιάζοντας αύξηση για πρώτη χρονιά μετά το 2015 (32,4%).

Σημειώνεται ότι τα στοιχεία αυτά βασίζονται στον αναθεωρημένο ορισμό (βλ. υποσημείωση **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**) του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή

¹⁴ Ο δείκτης κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού είναι σύνθετος δείκτης που περιλαμβάνει το σύνολο των ατόμων που είτε βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας (ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα χαμηλότερο από το 60% του εθνικού διάμεσου) είτε αντιμετωπίζουν δριμεία υλική στέρηση, είτε διαβιών σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας (τα ενήλικα μέλη εργάζονται έως 20% του συνολικού δυνητικού χρόνου εργασίας).

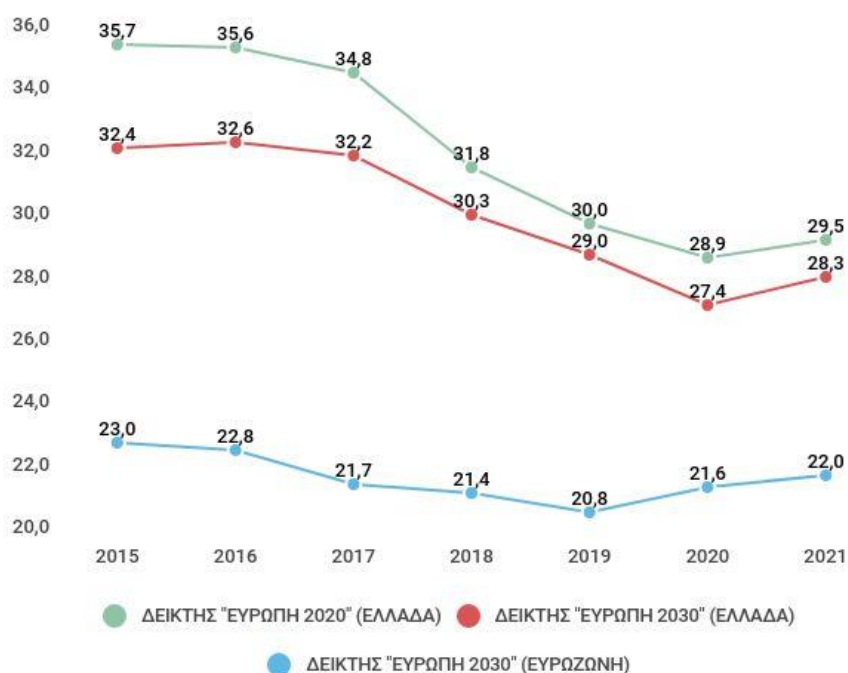
Ο δείκτης φτώχειας είναι σχετικός δείκτης και υπολογίζεται ως προς το 60% του διάμεσου ισοδύναμου συνολικού διαθέσιμου εισοδήματος του νοικοκυριού, όπως αυτό προσδιορίζεται από την κλίμακα του ΟΟΣΑ λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των ενήλικων και ανήλικων μελών κάθε νοικοκυριού. Το μέσο ετήσιο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών στην Ελλάδα για το 2021 (εισοδήματα του 2020) εκτιμήθηκε σε 17.089 ευρώ (17.263 ευρώ το 2020), ενώ το διάμεσο συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών εκτιμήθηκε σε 8.752 ευρώ (8.781 ευρώ το 2020), επομένως, το κατώφλι της φτώχειας είναι 5.251 (5.269 ευρώ το 2020) ετησίως ανά μονοπρόσωπο νοικοκυριό και 11.028 ευρώ (11.064 ευρώ το 2020) για νοικοκυριά με 2 ενήλικες και 2 εξαρτώμενα ανήλικα παιδιά.

Ο δείκτης υλικής και κοινωνικής στέρησης υπολογίζεται, σύμφωνα με τον αναθεωρημένο ορισμό στο πλαίσιο του προγράμματος "Ευρώπη 2030", ως το ποσοστό ατόμων με σοβαρές υλικές και κοινωνικές στέρσεις, μετρώντας το ποσοστό του πληθυσμού που στερείται τουλάχιστον 7 από έναν κατάλογο 13 τυποποιημένων αγαθών και υπηρεσιών (Σύμφωνα με τον μέχρι τώρα χρησιμοποιούμενο ορισμό του προγράμματος "Ευρώπη 2020" ο δείκτης μετρούσε το ποσοστό του πληθυσμού που στερούνταν τουλάχιστον 4 από 9 αγαθά και υπηρεσίες.). Οι 13 τυποποιημένες υπηρεσίες και αγαθά είναι: *i.* πληρωμή πάγιων λογαριασμών όπως ενοίκιο, δόση δανείου ή λογαριασμοί ρεύματος/νερού κ.λπ., *ii.* πληρωμή μιας εβδομάδας διακοπών, *iii.* διατροφή που να περιλαμβάνει κάθε δεύτερη ημέρα κοτόπουλο, κρέας, ψάρι ή λαχανικά ίσης θρεπτικής αξίας, *iv.* αντιμετώπιση έκτακτων, αλλά αναγκαιών δαπανών, *v.* δυνατότητα να διαθέτουν ΙΧ αυτοκίνητο, *vi.* δυνατότητα για ικανοποιητική θέρμανση το χειμώνα και δροσιά το καλοκαίρι, *vii.* δυνατότητα αντικατάστασης επίπλων που έχουν φθαρεί ή καταστραφεί, *viii.* πρόσβαση στο διαδίκτυο, *ix.* δυνατότητα αντικατάστασης φθαρμένων ρούχων με καινούρια, *x.* δυνατότητα να έχει δύο ζευγάρια υποδήματα, *xi.* δυνατότητα να ξοδεύει χρήματα κάθε εβδομάδα για τον εαυτό του, *xii.* δυνατότητα να συναντιέται με φίλους ή συγγενείς για καφέ/ποτό/γεύμα στο σπίτι τουλάχιστον μια φορά τον μήνα και *xiii.* δυνατότητα να συμμετέχει τακτικά σε δραστηριότητες αναψυχής με πληρωμή αντιτίμου.

κοινωνικού αποκλεισμού, στο πλαίσιο του προγράμματος¹⁵ “Ευρώπη 2030”. Σε κάθε περίπτωση, το ποσοστό του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα παραμένει σημαντικά υψηλότερο από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης (28,3% με βάση τον αναθεωρημένο ορισμό στην Ελλάδα έναντι 22,0% στην Ευρωζώνη το 2021) και αυξάνεται το 2021 συγκρινόμενο με το 2020 (κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες, από 28,9% το 2020 σε 29,5% το 2021 με βάση τον παλαιό ορισμό, ή κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες από 27,4% σε 28,3% με βάση τον νέο ορισμό). Η αύξηση αυτή μπορεί να αποδοθεί στην κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού σε χαμηλή ένταση εργασίας (από 11,8% το 2020 σε 13,6% το 2021) και στην κατά 1,9 ποσοστιαίες μονάδες αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας (από 17,7% το 2020 σε 19,6% το 2021).

Στο επόμενο διάγραμμα παρουσιάζεται η εξέλιξη του ποσοστού του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη¹⁶ από το 2015 (εισοδήματα του 2014) μέχρι το 2021 (εισοδήματα του 2020) υπολογισμένο με βάση τον ορισμό των προγραμμάτων “Ευρώπη 2020” και “Ευρώπη 2030”.

Διάγραμμα 10 Ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη με βάση τον ορισμό των προγραμμάτων “Ευρώπη 2020” και “Ευρώπη 2030”, 2015-2021

Ειδικά για τον κίνδυνο φτώχειας, που αποτελεί υποσύνολο του προηγούμενου δείκτη και μετράει το ποσοστό των ατόμων με ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα χαμηλότερο από 60%

¹⁵ Το μέρος του προγράμματος “Ευρώπη 2030” που αφορά την καταπολέμηση της φτώχειας έχει στόχο να μειωθούν μέχρι το 2030 κατά 15 εκατομμύρια τα άτομα που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, από τα οποία τουλάχιστον τα 5 εκατομμύρια να είναι παιδιά.

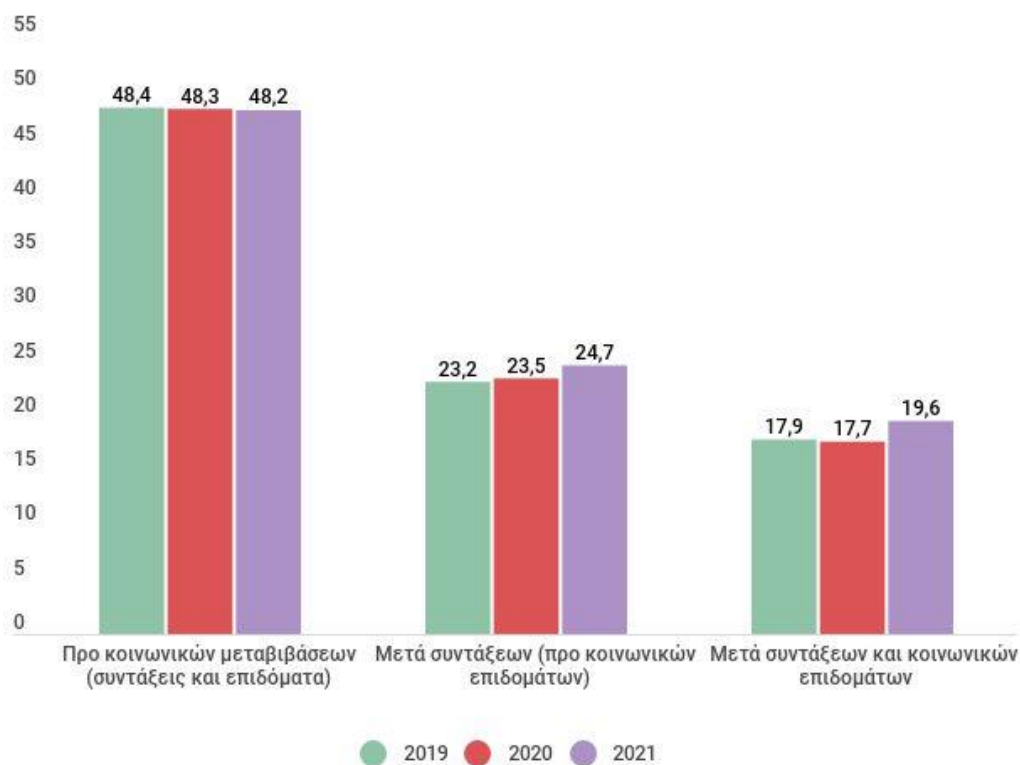
¹⁶ Σημειώνεται ότι ο δείκτης για την Ευρωζώνη δεν είναι διαθέσιμος για το 2021 με βάση τον ορισμό του προγράμματος “Ευρώπη 2020”.

του εθνικού διάμεσου εισοδήματος, μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ πριν και μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις.

Πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (συντάξεις και κοινωνικά επιδόματα) το ποσοστό είναι 48,2%, ελαφρώς βελτιωμένο σε σχέση με το προηγούμενο έτος (48,3%). Μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις το ποσοστό γίνεται 19,6% (17,7% το 2020), δηλαδή μειώνεται κατά 28,6 ποσοστιαίες μονάδες από τις οποίες, 5,1 οφείλονται στην καταβολή κοινωνικών επιδομάτων και 23,5 ποσοστιαίες μονάδες στις συντάξεις.

Τον χαμηλότερο κίνδυνο φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι με 13,5% (13,0% για την ηλικιακή ομάδα 65+ το 2020) και τον υψηλότερο τα παιδιά με 23,7% (20,9% στις ηλικίες 0-17 το 2020), ενώ για την ηλικιακή ομάδα 18-64 το ποσοστό φτώχειας είναι 20,6% (18,4% το 2020).

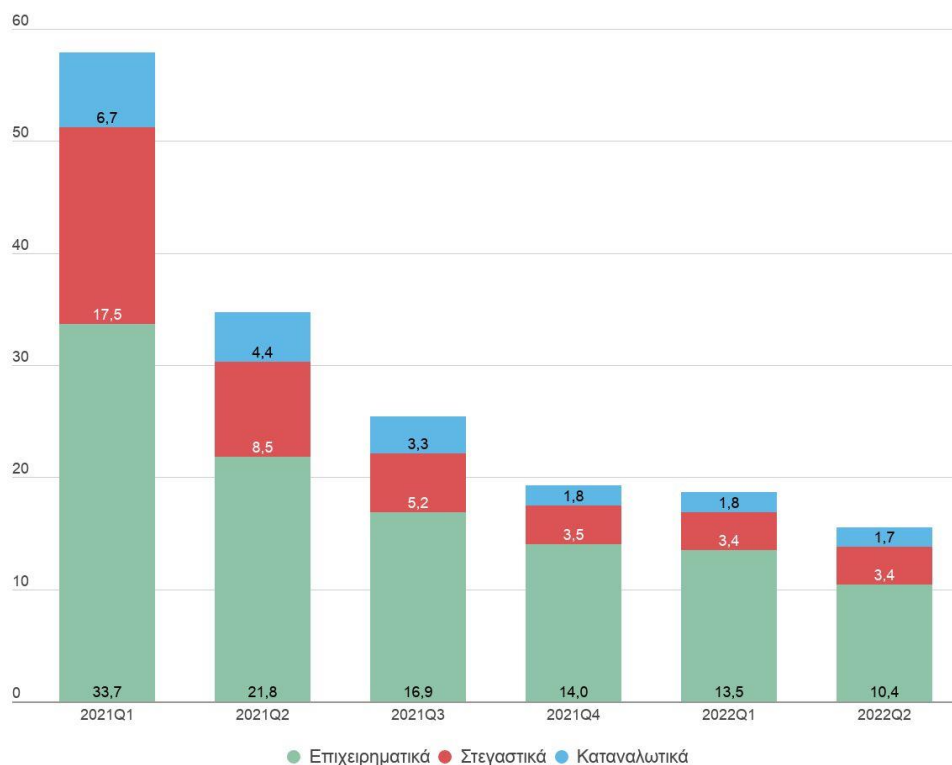
Διάγραμμα 11 Ποσοστό φτώχειας στην Ελλάδα προ και μετά κοινωνικών μεταβιβάσεων 2018-2020

3.4. Τράπεζες

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), οι ελληνικές τράπεζες σημείωσαν σημαντική πρόοδο στη μείωση των ΜΕΔ, τα οποία διαμορφώθηκαν στο τέλος Ιουνίου 2022 σε 15,5 δις ευρώ, μειωμένα κατά 19,1 δις ευρώ συγκριτικά με το τέλος Ιουνίου 2021 και μειωμένα κατά 3,3 δις ευρώ συγκριτικά με το τέλος Μαρτίου 2022.

Διάγραμμα 12 Εξέλιξη μη εξυπηρετούμενων δανείων, σε δις ευρώ

Τον Ιούνιο 2022 ο λόγος των ΜΕΔ¹⁷ προς το σύνολο των δανείων διαμορφώθηκε στο 9,5% σημαντικά μειωμένος σε σύγκριση με το τέλος Ιουνίου 2021 (21,3%) και μειωμένος σε σύγκριση με το τέλος Μαρτίου 2022 (11,6%). Ως προς τις επιμέρους κατηγορίες χαρτοφυλακίων, ο λόγος διαμορφώθηκε σε 9,5% για το στεγαστικό, 16,2% για το καταναλωτικό και 8,9% για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο. Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, ο Δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων συνολικά για τις χώρες της ΕΕ που συμμετέχουν στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (Single Supervisory Mechanism (SSM)) διαμορφώθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2021 στο 1,9%.

Η σημαντική μείωση των ΜΕΔ είναι αποτέλεσμα της εφαρμογής του σχεδίου «Ηρακλής» και προέρχεται κατά κύριο λόγο από τις τιτλοποιήσεις των δανείων. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε η Τράπεζα της Ελλάδος, τα δάνεια που μεταβιβάστηκαν στις Εταιρίες Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (ΕΔΑΔΠ) μέχρι και το δεύτερο τρίμηνο του 2022 ανήλθαν στα 86,9 δις μειωμένα κατά 0,7 περίπου δις ευρώ σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2022 (μειωμένα κατά 445 εκατ. ευρώ τα επιχειρηματικά, κατά 53 εκατ. ευρώ τα στεγαστικά και κατά 41 εκατ. ευρώ τα καταναλωτικά δάνεια). Επισημαίνουμε, ωστόσο, ότι αυτή η διαδικασία απαλλάσσει τις τράπεζες από τα προβληματικά στοιχεία του ενεργητικού

¹⁷ Τα στοιχεία αφορούν σε εντός ισολογισμού δάνεια (προ προβλέψεων) των Ελληνικών εμπορικών και συνεταιριστικών τραπεζών που λειτουργούσαν στην υπό μελέτη περίοδο. Στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) περιλαμβάνονται δάνεια με καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών και δάνεια αβέβαιης είσπραξης χωρίς τη ρευστοποίηση εξασφάλισης, ανεξαρτήτως ημερών καθυστέρησης. Δεν περιλαμβάνονται “ανοίγματα” σε χρεωστικά μέσα εκτός δανείων ούτε στοιχεία εκτός ισολογισμού (π.χ. εγγυητικές επιστολές).

τους, όχι όμως και τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά που εξακολουθούν να οφείλουν αυτά τα ποσά.

3.5. Αποκρατικοποιήσεις

Σύμφωνα με τις επίσημες ανακοινώσεις του ΤΑΙΠΕΔ υπήρξαν οι ακόλουθες εξελίξεις:

- Τον Σεπτέμβριο 2022, Το ΤΑΙΠΕΔ, ολοκλήρωσε την μεταβίβαση του 100% των μετοχών της ΔΕΠΑ Υποδομών στον όμιλο Italgas SpA. Στη διαγωνιστική διαδικασία που πραγματοποίησε το ΤΑΙΠΕΔ, για την από κοινού πώληση με τον όμιλο ΕΛΠΕ του 100% του μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΠΑ Υποδομών Α.Ε., ανακηρύχθηκε ανάδοχος ο όμιλος Italgas SpA έναντι τιμήματος 733 εκατ. ευρώ. Στον διαγωνισμό το ΤΑΙΠΕΔ διέθεσε προς πώληση το 65% του μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΠΑ Υποδομών και η ΕΛΠΕ το υπόλοιπο 35%.
- Τον Σεπτέμβριο 2022, το ΤΑΙΠΕΔ, υπέγραψε σύμβαση με την Περιφέρεια Αττικής για το πρώτο κομμάτι του έργου «Αθηναϊκή Ριβιέρα - Αστικός Περίπατος» και ειδικότερα την ενοποίηση της αστικής ακτογραμμής του Νομού Αττικής, μέσω ενός ενιαίου δικτύου πεζοδρόμου-ποδηλατοδρόμου-που εκτείνεται από το Δήμο Καλλιθέας έως το Δημαρχείο του Δήμου Βάρης - Βούλας – Βουλιαγμένης, διασχίζοντας έξι Δήμους (Καλλιθέας, Π. Φαλήρου, Αλίμου, Ελληνικού-Αργυρούπολης, Γλυφάδας, Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης). Το έργο το οποίο έχει εξασφαλισμένη χρηματοδότηση καθώς είναι ήδη ενταγμένο στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» με προϋπολογισμό 24,7 εκ. ευρώ, θα δημοπρατηθεί από το ΤΑΙΠΕΔ και θα κατασκευαστεί από την Περιφέρεια Αττικής.